

Pravica

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XV

Ravne na Koroškem, 15. julija 1978

Št. 13

BRATSTVO IN ENOTNOST

Dve preprosti besedi, ki so ju poznali že davno pred revolucijami, pred to ali ono vojno, zato še nista frazi, pač pa dobivata v naši družbi nov in vedno globlji pomen. Povezujeta čustva in razum, človeka s človekom, pamet s pametjo. Eno je brez drugega siromašno, oboje skupaj pa trdno povezuje narod in narodnosti Jugoslavije.

V obdobju rušenja stare Jugoslavije je šlo predvsem za enotnost. Brez te ne bi bilo mogoče doseči prav ničesar, zato so se kmetje, delavci in napred-

na inteligenca povezali v enoten boj proti preživelemu družbenemu redu. Odločilno vlogo pri tem je imel razum. Brez tega bi v tedaj močno razklani državi težko dosegli kakršenkoli cilj. Bratstvo in tovarštvo pa se je pokazalo med vojno. To je bila ena tistih stvari, na katero sovražnik ni računal, nam pa je navsezadnje pripomogla tudi k zmagi.

Danes, več kot trideset let po vojni, se uveljavlja generacija, ki ni doživela vojne in se razlikuje od starejših po načinu živ-

ljenja in po hotenjih, toda v bistvu nosi v sebi vrednote, ki jih ji je dala starejša generacija. Kaj zato, če ta mladina rada posluša rock in od časa do časa iztroši svojo odvečno energijo v živahnih plesih, kajti ta ista mladina je pripravljena prijeti tudi za kramp in lopate, je ponosna na žulje in znoj ter zna biti srečna v primitivnih šotorih in barakah, medtem ko pušča za seboj zgrajene ne le kilometrske trase, ampak tudi vezi med Slovencem in Makedoncem, Hrvatom in Bosancem, skratka, meje med republikami in pokrajinami se brišejo spontano, brez velikih besed, pač z delom in s čustveno pripadnostjo socialističnemu samoupravnemu sistemu. Bratstvo naro-

dov in narodnosti Jugoslavije se manifestira na najrazličnejše načine. Nihče ne zna tega izraziti tako pristržno, spontano in preprosto kot mladina. O tem se lahko prepričamo na katerikoli delovni akciji ali na srečanjih. Eno teh je bilo pred nedavnim na Ravnah.

Človek je dobil občutek, da se je vsa naša dežela zbrala na nekaj kvadratnih metrih in vendar ni bilo nikomur pretesno. V tem bratstvu je toliko smeha, radosti in optimizma, kot ga premore morda samo mladost. Dogaja se v bistveno drugačnih okoliščinah, kot se je pred tridesetimi leti, je tudi drugače doživeto, vsebina pa ni nova, kvečjemu bogatejša in popolnejša postaja.

Z. S.

Jeklo krči pot napredka

20. stoletje — stoletje jekla. SFRJ iz zaostale v razvito deželo. Leta 1985 s konvertorji in elektro pečmi devet milijonov ton jekla. Slovenske železarne bogati zgodovini dodajamo plodno prihodnost.

Rast proizvodnje dobrin je osnova in pogoj uveljavljanja vsake in s tem tudi naše samoupravne družbene ureditve. V materialni sferi jeklo odigrava posebno gospodarsko in strateško vlogo.

Jeklo je tvarina, brez katere človek ne bi dosegel zorane ledine, fantastičnih hitrosti, morskih globin in neskončnosti širnega vesolja. Jeklo je temeljno sredstvo vseh proizvodnih dejavnosti, pogoj obstanka in razvoja življenjske ravni ter celotne družbene reprodukcije. Jeklo je najbolj razširjena in obenem najcenejša kovina, ki ji človeški um daje mnogostrana svojstva in uporabnost. Z različno vsebnostjo ogljika v železu, z dodajanjem legiranih prvin, toplotno obdelavo in plastično predelavo spreminja svojo trdnost, elastičnost, žilavost, mehanske, fizikalne in kemične lastnosti. S plemenitjem ta kovina zgubi tudi svoj izvorni greh podvrženosti hitremu rjavjenju, postane antikorozijska, proti vročini in kislini odporna ter po potrebi tudi nemagnetna.

Zaradi njegove uporabnosti proizvodnja jekla v svetu stalno raste. Medtem ko je svetovna proizvodnja leta 1900 znašala le 37 milijonov ton, se je do leta 1974 dvignila na 710 milijonov ton. Jugoslavija je

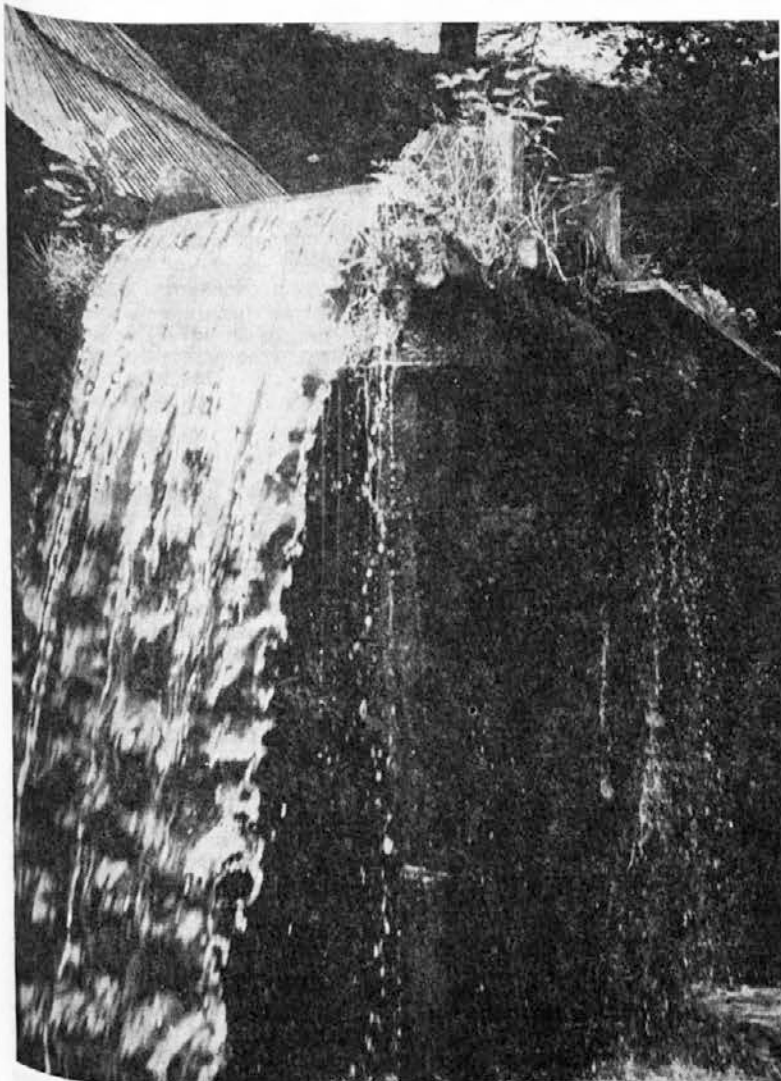
med svetovnimi vojnama bila agrarna, industrijsko nerazvita država z majhno proizvodnjo jekla, koncentrirano predvsem na zahodu. Slovenija je takrat dajala 70 % jugoslovanske proizvodnje jekla. Proizvodne zmogljivosti jugoslovanskega železarstva so zato ob osvoboditvi leta 1945 bile skromne.

ČRNA METALURGIJA ZAOSTALA

Leta 1946 je bilo v Jugoslaviji izdelanega le 202.000 ton surovega jekla, od tega pa so ga slovenske železarne dale 142.000 ton. Do leta 1977 se je jugoslovanska proizvodnja jekla povišala na 3.175.000 ton ali 15,5-krat. Kljub v svetovnem merilu nadpovprečni stopnji rasti proizvodnje jekla pa je Jugoslavija pri porabi z 250 kg in pri proizvodnji s 150 kg jekla na prebivalca letno še vedno med manj razvitimi državami. Vedeti je namreč treba, da je npr. visoko razvita Švedska leta 1975 porabila prek 770 kg jekla na prebivalca.

Kljub skromni porabi jekla pa jugoslovanski kovinsko-predelovalni kompleks še vedno hitreje raste od proizvodnje jekla. Vsa leta po osvo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Hladno srebro

(Nadaljevanje s 1. strani)

boditvi je razkorak med proizvodnjo in porabo jekla rastel, tako da je deficitarnost dosegla letno okrog 2 milijona ton polizdelkov in valjanega blaga. Za uvoz jekla mora Jugoslavija letno odšteti okrog pol milijarde dolarjev, kar brez dvoma pomeni težko breme našega gospodarstva.

Razlogov za zaostajanje proizvodnje za porabo jekla pri nas je več: neenakomerna izgradnja objektov črne metalurgije, nepopolne sistemske rešitve, neurejen način financiranja in združevanja sredstev, ki podaljšuje izgradnjo, neusklajenost novih proizvodnih zmogljivosti in s tem slabša poraba, omrtvičenje kapitala ter splošna jugoslovanska slabost: naravnost na oskrbovanje iz tujine.

Posledice neubranega razvoja jugoslovanske črne metalurgije so: zaostajanje ekstraktivnega dela proizvodnje, povečevanje uvoza polizdelkov, večji stroški in nizka akumulativnost železarn.

Stanje v jugoslovanski proizvodnji jekla iz subjektivnih, a predvsem iz objektivnih razlogov ni rožnato. Problema ni možno reševati le s kritiko za pomanjkljivo oskrbovanje z jeklom, temveč predvsem z dohodkovno povezanostjo in zboljše-

vanju smo proti koncu lanskega leta končno dobili dogovor o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj črne metalurgije do leta 1980. Po tem dogovoru naj bi proizvodne zmogljivosti leta 1980 znašale 7,130.000 ton. S tem dogovorom pa je šele opredeljena smer, ne pa tudi zagotovljena realizacija takega plana. Dogovor je bil sprejet z dveletno zamudo, še do danes pa nismo dobili sistema ekonomskih olajšav in primerne vira sredstev, ki naj bi usmerjala naložbe v to družbeno pomembno proizvodno dejavnost. Na podlagi zgrajenih proizvodnih zmogljivosti in investicij v teku do leta 1980 lahko ob širši podpori pričakujemo proizvodnjo največ 6 milijonov ton jekla, kar pomeni, da srednjeročni plan zopet ne bo dosežen, jugoslovansko gospodarstvo pa bo še vedno vezano na preobsežen uvoz, saj je poraba že leta 1975 znašala okrog 5 milijonov ton jekla.

Iz povedanega sledi, da bi morala celotna družba z večjo pozornostjo zasledovati in podpirati razvoj lastne proizvodnje jekla. V ta namen bi bilo treba pospešiti oblikovanje dogovora o kontinuiteti izgradnje jugoslovanske črne metalurgije po letu 1980. Razvojne projekte bi morali naravnati na predpostavko, da

te uvožene železove rude, kar bo zboljšalo ekonomiko proizvodnje surovega železa in odprlo možnost dolgoročnega sodelovanja z deželami v razvoju.

— Elektro železarne z uporabo jeklenih odpadkov in železove gobe, predvsem za kvaliteta in plemenita jekla. Siemens-Martinov postopek bo v celoti izločen iz naših železarn, odnos med proizvodnjo konvertorskega in elektro jekla pa bo okrog 75 : 25 in tako poravnani s svetovnim povprečjem.

Prihodnost jugoslovanske črne metalurgije je torej začrtana, pot do nje pa ne bo lahka. Organizacije združenega dela, proizvajalke jekla, je niso sposobne prehoditi same. Cene jekla ne morejo oblikovati tako, da bi si poleg enostavne reprodukcije zagotovile tudi sanacijo stanja in hitro izgradnjo, zato jim je potrebna pomoč širše družbe.

Nelogično je, da železarne obvezno združujejo velik del svojih sredstev za transportne in energetske objekte, za razvoj črne metalurgije pa ni urejenega sistema združevanja in nalaganja sredstev uporabnikov jekla.

Našo črno metalurgijo pestijo težki ekonomski problemi. Poslovne izgube jugoslovanskih železarn so lani porastle prek 2 milijardi dinarjev. Tudi slovenskim železarnam, ki na štiri izmene uporabljajo vse svoje proizvodne zmogljivosti in niso v veliki investicijski izgradnji, akumulativnost stalno pada. Bremena jim v primerjavi z dohodkom rastejo dvakrat hitreje. V letu 1977 so za davke, prispevke in obvezno združevanje sredstev odšteli 440 milijonov din, kar je 5 % od izdelanega in prodanega blaga in 42,5 % več od predhodnega leta. Zaradi lažjega razumevanja naj povemo, da so take datjave na ravni dobička, ki ga ustvarjajo železarne zahodnih ekonomij v dobi konjunktur. V primerjavi z letom 1975 se je realna reprodukcijska sposobnost znižala na polovico. To je nov dokaz, da se jugoslovanska črna metalurgija sama ne more izgraditi. To postaja ne le gospodarski, temveč politični problem.

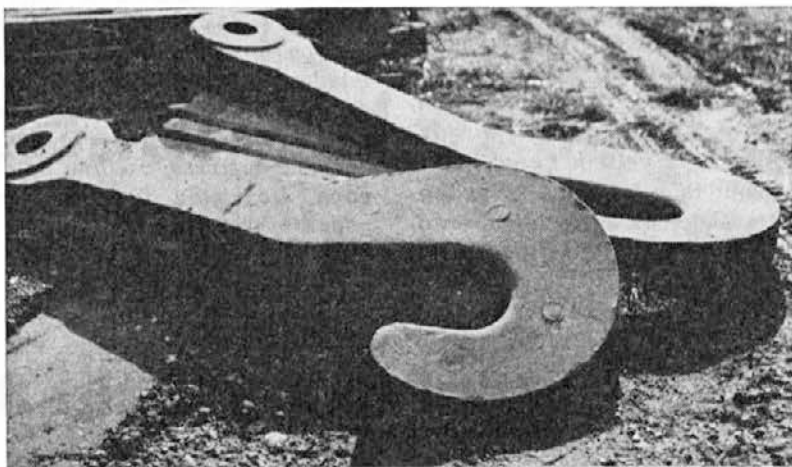
SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE — EKONOMSKI SISTEM

Slovenske železarne, ki imajo večstoletno jeklarsko tradicijo, uspešno sledijo razvoju našega samoupravnega družbenopolitičnega sistema in dajejo svoj prispevek pri usklajevanju proizvodnje celotne jugoslovanske črne metalurgije. SOZD Slovenske železarne je v osmih letih svojega obstoja uspela uveljaviti enotno reševanje poslovanja, med prvimi sprejela samoupravni sporazum o temeljnih plana proizvodnje in razvoja za obdobje 1976—1980. Razvila in uveljavila je sistem planiranja, snovanja in izvrševanja usklajenega širjenja ter posodabljanja proizvodnih potencialov, in kar je še posebej zanimivo, z ustanovitvijo interne banke je uveljavila združevanje ter nalaganje sredstev in s tem omogočila redno financiranje tekočega poslovanja, v sedanjem petletnem obdobju pa dodatno uspešno reševanje dolgoročnih razvojnih naložb v naprave in tehnologijo.

V letošnjem letu investicijski plan predvideva 2,1 milijarde din naložb v osnovna in obratna sredstva, od teh bo pokritih z združevanjem prek interne banke 445 milijonov din, kar je velika spodbuda za poslovne banke, zato so v glavnem že odobrile sodelovanje s sredstvi in garancijami v teh razvojnih projektih.

Primer Slovenskih železarn je očitni dokaz, da se sestavljene organizacije lahko razvijejo v sistem združenega dela, ki uspešno vpliva na optimizacijo razvoja posameznih združenih tozdov, delovnih organizacij in celotnega gospodarstva.

Od leta 1969, ko so se železarne integrirale v združeno podjetje, so proizvodno ter poslovno stalno napredovale; leta 1973 so se jim pridružili predelovalci: Veriga, Plamen, Tovil, Žična in Metalurški inštitut ter tako povečali družino slovenskega železarstva. V osmih letih do leta 1977 so Slovenske železarne prarastle:

Odsluženo

vanjem medsebojnega sodelovanja izdelovalcev in predelovalcev jekla. Vsi v naši družbi ne samo neposredni proizvajalci, se moramo zavedati, da je jeklo osnova ekonomske samostojnosti in samoobrambene sposobnosti, zato ne more biti vprašanja, ali naj Jugoslavija razvija lastno črno metalurgijo ali naj se podredi uvozu. Vprašanje naše samoupravne družbe je lahko le, kako najbolj optimalno in racionalno zgraditi proizvodne zmogljivosti in povečati proizvodnjo jekla.

Lastna baza na področju jekla ni potrebna le zaradi spodbujanja predelovalne industrije in zniževanja zunanjetrgovinskega deficita, temveč tudi zaradi njenega vpliva na širši kompleks primarne, sekundarne in terciarne dejavnosti kot so transport, energija, reprodukcijski material, proizvodnja opreme, gradbeništva, blagovni in denarni promet. Jeklo je tako pomembna tvarina, da njena proizvodnja ne more biti odvisna le od lokalnih republiških ambicij, temveč mora biti družbeno spodbujana in vgrajena v gospodarsko politiko celotne federativne socialistične dežele.

NEREŠENO FINANCIRANJE

Po dolgem postopku priprav, medsebojnega dogovarjanja in usklaje-

bo leta 1985 Jugoslavija izdelala okrog 9 milijonov ton jekla ali okrog 400 kg na prebivalca.

Razdelitev proizvodnega programa jekla je v Jugoslaviji v glavnem zadovoljiva, dupliranje proizvodnje nastaja le pri pločevini, zato obstajajo objektivni pogoji za optimalni razvoj jugoslovanskega železarstva. Jasno so začrtane konture, da bo Jugoslavija v naslednjem petletnem obdobju razpolagala s 4 konvencionalnimi integralnimi železarnami s skupno proizvodno zmogljivostjo masovnega jekla raznih asortimantov okrog 7,5 milijona ton letno. Slovenske železarne in železarna Nikšič, ki so naravnane na elektro metalurgijo, so opredeljene na kvaliteta in plemenita jekla s predvideno letno zmogljivostjo okrog 1,5 milijona ton.

Ob tem da ni enostavno usklajevati raznih interesov in odstranjevati medsebojnih nasprotij, je orientacija razvoja jugoslovanske črne metalurgije že za naslednje desetletje v grobem opredeljena. Zajemala bo:

— Zaokrožene integralne železarne s konvertorsko tehnologijo in kontinuiranim ulivanjem jekla. Visoke peči optimalnejših dimenzij do 2000 m³ bodo morale uporabljati kombinirani zasip domače in boga-

	1969	1977	Indeks
— blagovna proizvodnja — ton	517.259	759.310	147
— realizacija — mio din	1.523	8.549	561
— izvoz — 000 \$	6.123	39.798	637
— poslovni sklad — mio din	877	6.996	798
— zaposleni	11.818	17.247	146

Najbolj očitni napredek je torej v nominalni rasti izdelanega in prodanega blaga, in sicer za 5,6-krat, in v poslovnem skladu, ki se je povečal za 8-krat. Vzajemno, solidarno in enotno reševanje finančne problematike vseh združenih delovnih organizacij prek interne banke, ki je pomemben vezni element, je pri rasti proizvodnje in krepitvi materialne osnove odigralo pomembno vlogo.

Uresničenje srednjeročnega plana Slovenskih železarn, ki za leto 1980 predvideva z notranjim prometom vred 939.000 ton blagovne proizvodnje, je odvisno predvsem od posodabljanja in širjenja proizvodnih zmogljivosti. Sistem ocenjevanja in odobravanja investicijskih projektov ter združevanja in dohodkovnega nalaganja sredstev v sozdu SŽ pospešuje realizacijo planiranih razvojnih objektov. Zaradi objektivnih vzrokov, zlasti težav pri

nakupu uvozne opreme, pa je treba pričakovati, da bo planirano proizvodnjo 960.000 ton jekla možno doseči šele v začetku naslednjega petletnega obdobja.

PROIZVODNJA SE DVIGA, AKUMULACIJA PADA

Dinamika rasti proizvodnje prvi dve leti sedanjega srednjeročnega plana ni bila zadovoljiva, uspešnejše pa so Slovenske železarne v letošnjem letu. V petih mesecih januar—maj 1978 so DO sozdale 52,5 % izdelanega in prodanega blaga (glej str. 3 zgoraj!):

Iz teh števil se vidi, da v primerjavi s povprečjem leta 1975 proizvodnja in produktivnost, izraženi z vrednostnimi kazalci, zadovoljivo raste, vedeti pa je treba, da v primerjavi s planom za leto 1978 sozdale Slovenske železarne v blagovni proizvodnji zaostaja za 4 %, v izvozu pa celo za 30 %.

	Indeks	
	I.—V. 78/I.—XII. 75 v popr.	
— surovega jekla — ton	336.736	130
— blagovne proizvodnje — ton	326.480	106
— realizacije (zarač.) — 000 din	4.151.811	137
— izvoza — \$	15.941.053	101,5
— zaposlenih	17.560	106,5

Vsi poslovni rezultati sozda SŽ po plačani prodaji so razvidni iz petletnega obdobja za prvo četrtletje:

	Indeks	
	1978/77	
— celotni dohodek — 000 din	4.441.838	127
— sredstva za OD	408.916	121
— davki in prispevki	66.869	147
— povprečni OD — din	5.145	114

Kljub visoki stopnji rasti nominalnega celotnega dohodka akumulacijska sposobnost v DO sozda SŽ pada. Ta pojav je prisoten že tretje leto. Letos se kljub prizadevanju, da se obremenjevanje gospodarstva zmanjša, isti proces nadaljuje; davki in prispevki so porastli za 47 %. Slovenskim železarnam se sedaj poleg zmanjševanja lastne reprodukcijske sposobnosti približuje še nelikvidnost z vsemi svojimi posledicami.

KLJUB TEŽAVAM OPTIMIZEM

Iz povedanega sledi, da se je SOZD Slovenske železarnarstva razvila v ekonomski sistem, ki usmerja in vzpodbuja proizvodnjo surovega jekla. Po zastopni rasti proizvodnje prvi dve leti petletnega plana 1976—1980 se letos zlasti v blagovni proizvodnji približujejo planirani dinamiki in bodo ob 7 % letni stopnji rasti naslednji dve leti leta 1980 dosegle cilj 930.000 ton gotovega blaga. Iz znanih razlogov pa Slovenske železarnarstva zastopajo v rasti proizvodnje surovega jekla. Zaostajanje v investiranju je glavni razlog, da predvidenega cilja 960.000 ton jekla leta 1980 ne bodo dosegle. Zaostanek se kompenzira z nabavo polizdelkov iz domačih ter zlasti zunanjih virov. To pa ni končna rešitev. Slovenske železarnarstva

ce, Ravne in Štore bodo v prihodnosti pretežno naravnane na kvalitativno in plemenitost jekla in zato odvisne od lastne proizvodnje jekla. Elektro metalurgija je imperativ tega razvoja in v tem je razlog prednostnega investiranja v jeklarne. Koncept razvoja Slovenskih železarn, ki bo dosežen v naslednjem petletnem obdobju, predvideva popolno preorientacijo na elektro metalurgijo s proizvodnimi zmogljivostmi v železarni Jesenice okrog 600.000 ton, železarni Ravne okrog 250.000 ton in železarni Štore okrog 180.000 ton surovega jekla letno.

Obstoj in razvoj slovenskega železarstva pa je pogojen s širjenjem domače predelave kakovostnih in zlahkih jekel, z neposrednim izvozom in z izvozom jeklenih izdelkov z delitvijo skupnega deviznega prihodka izdelovalcev in predelovalcev jekla. Ta naloga bo uresničljiva ob dobrem sodelovanju Slovenskih železarn s kovinsko predelovalno industrijo.

Kljub težavam pri povečevanju proizvodnje in zlasti investiranju v prvi polovici sedanjega petletnega obdobja delavci z optimizmom gledajo v prihodnost. Planirani razvoj bo omogočil, da bo tudi nova generacija slovenskih jeklarjev uspešna in ponos jugoslovanske industrije.

Gregor Klančnik

ljenjska doba je vsaj desetkrat tolikšna, kot jo ima najbolj oboževan stroj — avto, ki zmore borih 2000 obratovnih ur, pa mu posvečamo dobršen del družinskega proračuna in ustrezen delež družinske ljubezni. Oboje je seveda delo človeških rok, sestavljeno iz podobnih elementov po podobnih načelih, v svoji popolnosti nepopolno, kot je človek sam: oba potrebujeta za ohranitev svoje tradicije določen način življenja, ki naj poteka po načelih zdrave prehrane, higijene, preventivne nege, zdravljenja itd.

Tam, kjer teh zakonitosti in potreb ne spoznavamo in se po njih ne ravnamo, prihaja do nesporazumov. Tei pa je za celo gradacijsko lestvico.

Začne se s prvim srečanjem med delavcem in strojem, in to je enako odločujoče kot prvo srečanje bodočih zakoncev. Oba sta lahko prestrašena in nezaupljiva, in če predelavec — mojster ne zna z ustreznim občutkom in postopoma razkriti skrivnosti stroja delavcu in ga poučiti o varnosti in njegovih zmogljivostih, je prvi nesporazum kaj kmalu tu: v obliki izmečka, nezgode ali pokvarjenega stroja. Verjetno temu obdobju privajanja, uvajanja in učenju posvečamo vse premalo pozornosti. Prerado se zgodi, da delovodja nima dovolj časa, da se mu zde druge zadolžitve bolj važne, da je preveč površen ali pa da enostavno potrebnega ne zna, češ »tudi mene so nekoč vrgli v vodo, pa sem se naučil plavati!« Vsega je nato kriv delavec, ki mu je seveda težko vprašati nekaj, česar še ni spoznal. Vprašati je težje kot odgovoriti.

Odnose med delavci in stroji je zato nujno treba najprej razčiščevati v vodstvenih strukturah, saj te niso samo zaradi organizacije dela in neke komande, ampak in predvsem zaradi poučevanja, priučevanja in morebitne kontrole. Resnica je in žal prepogosta praksa, da za stroj dosti lažje odrinemo tudi milijardo in več din, da pa za ustrezno šolanje delavca (proizvajalca in vzdrževalca) zmanjka posluha — denarja sigurno ne. Srečujemo se tudi s tako mojstrsko mentaliteto vodstvenega kadra, da drži svoje

znanje zase kot monopol ali pa je prisotna samozadovoljnost s stanjem, kakršno je, ali pa celo brezbriznost. Težko je sicer drugače razumeti, da je delavec prepuščen najbolj dragemu šolanju, kakršno sploh je: da se uči na stroju in na pravi.

Najbrž se vse premalo zavedamo izrednega razvoja novih postopkov in tehnologij in z njimi povezanih novih strojev in naprav, ki naj večajo, plemenitijo in lajšajo našo metalurško in strojno proizvodnjo. Ves razvoj železarnarstva v tem trenutku in v prihodnosti je naravnano v to smer in ta smer neusmiljeno zahteva novo znanje in več znanja. Garaškega dela in znoja mora biti vedno manj, saj vendar socializem pomeni predvsem humanizacijo dela in seveda humanizacijo odnosov, ki izvirajo iz dela.

V vsakdanjem življenju brez pomislekov priznavamo, da je v odnosih do stvari in v medsebojnih odnosih potreben določen red, vemo, kakšen mora biti odnos do sosedovega ali do lastnega premoženja. Znotraj tovarniškega plota pa dobivajo ti odnosi drugačen zven: tu se marsikaj dopušča, kar se v normalnem vsakdanjem življenju ne bi dopustilo, ne da bi kdo reagiral. Nekateri mislijo, da smo te odnose demokratizirali, ko smo dopustili, da se je samovolja nekaterih spojila z brezbriznostjo drugih in da so nekod nastala prava legla, kjer si delovodja ne upa zahtevati, da je potrebno okrog stroja ali naprave počistiti, kaj šele, da bi uspel, da je potrebno z napravo ravnati na primeren način.

Če smo za prvi negativni odnos med strojem in delavcem ugotovili, da izvira iz premalo znanja, potem bi za drugi negativni odnos morali reči, da je posledica malomarnosti, lagodnosti vodstvenega kadra, neterjanja odgovornosti in izpolnitev nalog. Premalo vemo, za kaj mora kdo skrbeti, zelo samoupravno najdemo vsaj tri variante, zakaj kdo nečesa ne naredi in se zadovoljuje mo z navideznim redom in uspehi.

Verjetno je res, da se vojne dobivajo v generalštabih, res pa je tudi, da se bitke bijejo na fronti: v prvi liniji sta tako delavec kot de-

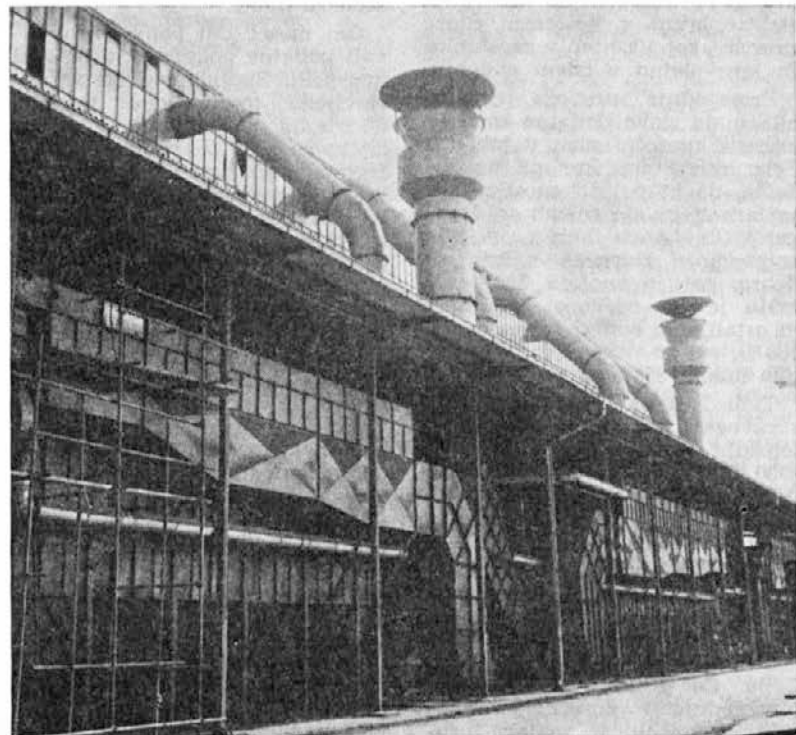
Človek stroju-tovariš?

Odnosu delavcev do strojev in naprav posvečamo vse premalo pozornosti, zato imamo pač stanje, kakršno je in s katerim ne moremo biti zadovoljni. Najneposredneje se s tem odnosom srečujemo vzdrževalci — v dobrem in slabem. Verjetno bi našli v odnosu delavec — stroj podobne odtene in stopnje, kot jih najdemo v zakonu: od medenih tednov in navdušenja, do zrelega odnosa med zakoncem ali do poloma, ki se konča z razvezo. Dogajajo se prave zgodbe, kakršne lahko ustvari le življenje. Vendar je potrebno najprej reči nekaj o odnosu do strojev in naprav, kot ga ima velika večina delavcev.

Tak odnos je najlepše viden in potrjen za praznik dela 1. maj, ko pripenjajo delavci na stroje zelene vejice in celo zastavo ter s tem izpričujejo, da je med njimi tovarišt-

vo in spoštovanje. Kot namreč želimo, da drugi priznavajo in spoštujejo naše delo, tako jim s takim odnosom to spoštovanje le vračamo, saj stroj ni nič drugega kot delo nekoga drugega, največkrat pa delo nas samih — tisto minulo delo namreč, ki smo se ga pred leti odrekli in ga vgradili v stroj ali objekt. Vsa naša samoupravna družba temelji na takem vrednotenju dela. Vrednotenje pa ni neka prirojena lastnost, ampak je kvaliteta, ki se pridobi s šolanjem, z vzgojo, z izkušnjami. Zato imamo v okolju z industrijsko tradicijo manj težav v odnosu človek — stroj kot v okolju, kjer je industrializacija nova in kjer je še malo navezanosti med človekom in strojem.

Stroji in proizvodne naprave so običajno hvaležne stvari: njih živ-

Skrb za čisto ozračje

lovodja. Njuna sprega dá začetni pogoj, da nekaj v dolgi verigi pogojev lahko sploh postane uspeh. Tu nam mehanizacija in avtomatizacija lahko le pomagata, kot pomaga vojaku na fronti k večji učinkovitosti brzostrelka v primerjavi s staro sprednjačo. S tem pa se stvari ne poenostavljajo, nasprotno, vedno bolj so občutljive za neučinkovitost omenjene sprege: od delavca zahtevamo nova znanja, od delovodje pa poleg znanja organizacijske sposobnosti.

Tretji negativni odnos stroj — delavec, ki ga pri nas še nismo izkoreninili, ne nastaja niti iz neznanja niti iz malomarnosti, temveč enostavno iz zahrbtnih logike, po kateri pomeni pokvarjen stroj plačan počitek. Najnaivnejše se to naredi tako, da rečeš: »Stroj se je pokvaril.« in kličeš vzdrževalce. S tem je zagotovljen vsaj enourni počitek. Potem ko se ugotovi, da je stroj v redu, se le začudiš, da zdaj gre, prej pa ni šlo. Jasno je, da v dolgoletnem sožitju delavec in stroj dodobra spoznata drug drugega, tudi šibke točke, kjer je enostavno vreči nasprotnika s tira. In v tej poslednji kategoriji je človek stroju res sovražnik, ne več tovariš. Dogaja se, da se na določenih izmenah v določenih obratih na do-

ločenih strojih pojavljajo stalno okvare. Pa se gremo vzdrževalci in proizvajalci »kdo bo koga.« Vgrajujemo zaščitne naprave, vgrajujemo blokade proti napačnim manipulacijam, skratka, narediti hočemo »trotelziher« stroj. Dostikrat to uspe, čeprav je silno neprijetno in težko biti sosedu slranski sodnik in žvižgati ofsajd, če ga glavni sodnik ne vidi.

V današnjih samoupravnih dogajanjih pogosto govorimo o ustvarjanju in delitvi dohodka in o pravicah, s katerimi ta dohodek razporejamo. Težko se nam je znajti v poplavi novih pojmov in množici papirjev. Vsak dan se je potrebno spoznavati z novimi odnosi znotraj TOZD železarne, občine, polne SIS-ov in SKIS-ov, ki tvorijo ogrodje naše družbe. Ob vsem tem nekako pozabljamo, da vsa nadgradnja le sloini na odnosu, ki ga imamo do dela in na odnosu, ki ga imamo do družbene lastnine. S poglobljanjem samouprave ti odnosi ne bi smeli slabeti in vodeneti: če smo pozabili pravila obnašanja, smo jih verjetno zato, ker jih nihče ni terjal; če pa nihče nič ne terja, kaj kmalu postanemo prepričani, da nismo nikomur dolžniki.

Janez Bratina, dipl. inž.

Proizvodnja slovenskih železarn v maju

Proizvodni rezultati za maj v Slovenskih železarnah zopet niso zadovoljivi, kar neprijetno preseneča, ker so bili v normalnih letih v prvem polletju prav marec, april in maj običajno najuspešnejši meseci.

Proizvodnja surovega železa je prišla v reden tok, in če ne bo nepredvidenih zastojev, bi do konca letošnjega leta lahko vsaj v seštevku ujeli letni plan. V primerjavi z lanskimi rezultati je letošnja majska proizvodnja surovega železa bistveno boljša in je ob koncu maja, kljub skoraj dva in pol mesečnemu izpadu na elektroplavžu v Železarni Štore za manj kot 1000 ton v zaostanku za lanskoletno v istem obdobju.

Proizvodnja surovega jekla je bila maja slaba. Izdatno so sicer presegli mesečni plan v jeklarni Železarne Štore, kar pa ne zadostja, da bi pokrili zaostanek v jeklarnah na Jesenicah in Ravnah. Ob koncu aprila je bilo izvrševanje zbirnega načrta še dobro, saj je znašalo 102%. V maju je vsa prednost splahnula in ostali smo komaj še malo nad 100%, saj je cela pozitivna razlika komaj 350 ton.

Tudi lani v maju proizvodnja surovega jekla ni bila kaj boljša, letošnja pa še zaostaja za več kot 1500 ton. V primerjavi z zbirno proizvodnjo ob koncu petega meseca je letošnja proizvodnja jekla okoli 4300 ton večja.

Blagovna proizvodnja je bila v maju izvršena 95% linearne plana in edina delovna organizacija, ki je izdelala več, kot je znašal mesečni plan, je bila Žična Celje. Če primerjamo blagovno proizvodnjo z dosežkom v letošnjem aprilu, je majska proizvodnja skoraj do tone enaka aprilski. Po petih mesecih znaša

letošnja proizvodnja 7% več kot v enakem obdobju lani. Letošnja majska proizvodnja je tudi za več kot 3000 ton večja, kot je bila maja lani. Navzlic vsemu temu pa zaostaja 5% za mesečnim planom in nekaj več kot 4% za petmesečnim planom. V zbirnem rezultatu je tudi samo še Žična Celje, ki izvršuje plan blagovne proizvodnje.

Proizvodnja traktorjev iz meseca v mesec napreduje in je zopet bistveno večja, kot je bila aprila, še vedno pa ne na trendu, ki bi zagotavljal izpolnitev mesečnega plana.

Čez mesec dni bomo obravnavali polletne podatke z uspehi in neuspehi. Skupni podatki za sestavljeno organizacijo zamegle dogajanja v delovnih organizacijah, še bolj pa proizvodne rezultate posameznih izdelkov. Zadošitve trgu so komaj razvidne iz proizvodnih podatkov, katere spremljamo, saj so odvisne od rokovnega izpolnjevanja pogodbenih obveznosti. To, kar nas v medsebojnih odnosih v okviru SOZD Slovenske železarne še bolj zanima, pa je, kako se oskrbujemo medsebojno, kakšno je stanje ob polletju in kakšni so vidiki za naprej. Temu vprašanju bom v prihodnjem mesecu namenil več prostora.

Kadar pišem o rezultatih izvoza, sem vedno v škripcih, ali naj dam poudarek temu, da izvoza ne izpolnjujemo po predvidevanjih ali naj te podatke previdno obidem. V Jugoslavijo uvažamo še vedno več kot tretjino jeklarskih proizvodov. Uvažamo tisto, česar v državi res ne proizvajamo, in uvažamo, kar v domačih železarnah ne morejo izdelati, ali vsaj ne morejo rokovno zadostiti dinamiki porabe.

DAN BORCA V OBČINI RAVNE

V Mežiški dolini so ob dnevu borca pripravili številne proslave, vendar pa so za razliko od prejšnjihkrat dali tokrat več poudarka na pohode po spominskih poteh. Osrednja proslava je bila v Zerjavu, sicer pa so poti segale od Jazbine do Obretana pod Uršljo goro. V Jazbini so odkrili plošči padlima borcema Bračičeve brigade.

Ob takih praznikih se bolj kdaj povezujejo borci in mladina, kar pomeni prenašanje tradicij NOB na mlajši rod na eni strani, na drugi pa je to tudi dostojna počastitev. Vsak praznik ima svojo vsebino in svoj namen. Vsebinska je izražena v kvaliteti (ne morda v obsegu) tistega, kar ob takih priložnostih pripravimo v spomin enim in v opomin drugim; namen pa je dosežen, če smo se sposobni v to vključiti zavestno, če nam to kaj pove. Mladi in borci skupaj morda še na najbolj preprost način zadostijo obojemu, kot so to storili ob dnevu borca.

Kje nastajajo proizvodni viški posameznih proizvodov? Kočljivo vprašanje, in če bi bili pri taki analizi res dosledni, bi ne nabrali kaj velikih količin.

Izvažati je treba, ker smo tudi porabniki deviz in devizna bilanca za železarne ni pozitivna. Kot že rečeno pa pretežni del proizvodnje pokriva sicer potrebo uvoza jeklarskih izdelkov. Cene na svetovnem trgu so zelo neugodne in še vedno je izjemno huda konkurenca in prodaja pod dogovorjenimi najnižjimi cenami. Razumljivo je pri takem stanju zapeljivo prodajati iste proizvode, ki so deficitarni na domačem trgu, po ugodnejših cenah doma. Huje je pri tistih proizvodih, in to je primer pri nekaterih proizvodih finalizacije, za katere ni možnosti prodaje na domačem trgu, zaradi slabega povpraševanja pa ni možno teh proizvodov izvoziti, za kar je bila tudi proizvodnja načrtovana.

Letošnji izvoz je v vseh treh železarnah večji, kot je bil leta 1977. Pri predelovalcih je slika obratna in so letos izvozili 23% manj po vrednosti kot v enakem obdobju lani.

Vrednost izvoza v letošnjem maju je za tretjino manjša kot v istem mesecu lani, kar sicer ničesar ne pove, razen tega, da znižuje raven izvoza ob koncu prejšnjega meseca. Pri pregledu rezultatov delovnih organizacij je le Železarna Ravne vsaj blizu 100% dosežku, pri vseh drugih so rezultati pod 90% zbirnega plana.

V maju, kar je pravzaprav osnovni poslovni namen, je zopet dosežena vrednost prodaje nad poprečno mesečno načrtovano vrednostjo. To, da je vrednost prodaje v zbirnem rezultatu 2% nad planirano vrednostjo in da pri tem 5% zaostajamo za planom blagovne proizvodnje, pomeni gotovo uspešno delo, ki ne more biti samo rezultat gibanja cen. Dokazovanje take trditve je dokaj enostavno. Vrednost letošnje prodaje proizvodov Slovenskih železarn v prvih petih mesecih je 27% večja, kot je bila v enakem obdobju lani, pri tem da je dosežena količina blagovne proizvodnje večja samo 7% od lanskoletne, 20% pa ne znašajo podražitve. Vse delovne

organizacije niso enako uspešne tako tudi v maju, ko sta za mesečno načrtovano vrednostjo prodaje zaostali Železarna Ravne in Veriga Lesce.

V juniju, zadnjem mesecu prvega polletja, navadno nastopajo že težave z vročino in dopusti. Če smo bili v preteklih mesecih več ali manj neprijetno presenečeni, zakaj ne bi bili enkrat v juniju prijetno? Upajmo vsaj, da se zaostanek proizvodnje za potrebe trga ne bo povečal, saj je tudi to prispevek za ugodnejšo devizno bilanco.

Milan Marolt, dipl. inž.

MISLI

Biti reven in neodvisen je skoraj nemogoče.

Cobbett

Prava neodvisnost, dostojna svobodnega in zrelega človeka, je pokoravanje zakonom morale.

Boža Knežević

Pota sodobnih nomadov

Drugo tekmovanje kovinarjev

Na pobudo sindikata kovinarskih delavcev Slovenije je bilo od 15. do 17. 7. drugo delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije v Litostroju v Ljubljani. Udeležilo se ga je 200 najboljših tekmovalcev iz vse republike. Na predhodnih tekmovanjih je sodelovalo blizu 2000 kovinarjev in livarjev ter okrog 700 strokovnjakov iz največjih OZD kovinske industrije.

Najprej je bilo tekmovanje v teoretičnem delu s področja zakona o združenem delu. V tem delu so nekateri pokazali izredno dobre rezultate, drugi pa slabše. V strokovnem delu testa so tek-

cev, 3. mesto pa je zasedel Jože Kotnik, TOZD strojno-građbeno vzdrževanje. Ostali tekmovalci so se tudi uvrstili na visoka mesta in je zadovoljivo, ker so se vsi maksimalno borili za dobre uvrstitve. Poudaril bi pa še to, naj bi bil v bodoče organizator bolj elastičen in human pri odrejanju tekmovalnih komisij, da se vedno ne pozablja na naš kolektiv, saj je znan po vsem svetu in imamo tudi dobre strokovnjake, ki so sposobni za člane komisij.

Udeležence tekmovanja je sprejel na magistratu predsednik skupščine mesta Ljubljana Marjan Rožič, naslednji dan pa pred-

visno od tega, koliko kdo ceni svoje delo. Mislim pa, da se ne bom motil, če rečem, da večina nas le rada svoje delo podcenjuje.

Glede drugega dela vprašanja, pa je treba zadevo pojasniti nekoliko obširneje. Višina nagrade (po zakonu o združenem delu »posebno nadomestilo«) se določi po naslednjem postopku:

na osnovi objektivnih kazalcev se izračunava, kolikšna je letna korist od inovacije. Pri izračunu se pač iščejo podatki v ustreznih strokovnih službah.

Na osnovi tako izračunanih koristi oziroma prihrankov se določi nagrada na osnovi tabele, ki jo imamo v samoupravnem sporazumu, pri izračunu pa se upošteva še faktor ustvaritvene sposobnosti.

Na tako sestavljen predlog da najprej svoje mnenje komisija za gospodarjenje v TOZD, dokončno pa izplačilo odobri skupni odbor za gospodarjenje.

Povedati je še treba, da ni nikakršne komisije, ki bi se ukvarjala samo z inovacijami. Iz kratkega opisa vrednotenja inovacij pa je razvidno, da o nagradah odločajo komisije za gospodarjenje v tozdih in skupni odbor za gospodarjenje. Kdo so tisti »drugi«, ki da odločajo o višini nagrad, pa niso člani komisije, ne vem! Če so s tem mišljene strokovne službe, je treba povedati, da so prav te dolžne dati ustrezne podatke oziroma pripraviti zahtevane izračune, od katerih so logično odvisne višine posameznih nagrad. Predlog mora nekdo pripraviti in pri tem delu sodeluje več ljudi, saj le na osnovi kvalitetno pripravljene predloga lahko samoupravni organi tudi kvalitetno odločajo. Ne trdim, da pri tem delu ne more priti do napak. Tudi do teh je že prihajalo in so se že vse med postopkom odkrile in odpravile. Govoriti o nepoštenosti pa mislim, je le nekoliko prehudo.

»Da bo nadaljnje delo pri uveljavljanju inovacijske dejavnosti čim bolj uspešno, menijo inovatorji, da bo nujno potrebno, da bo komisija za inovacije z njimi bolj tesno sodelovala, saj se bo tako dosti lažje odločala pri ocenjevanju tehničnih izboljšav?«

»Na to vprašanje je delno že odgovorjeno. Menim, da je prav komisija za gospodarjenje v TOZD najbolj pristojna, da poda svojo oceno o sleherni inovaciji, in sem prepričan, da mora z inovatorji dovolj tesno sodelovati, če hoče, da bodo njene odločitve kvalitetne. Kjer te komisije delajo v redu, mislim, da ne bi smelo prihajati do tovrstnih očitkov.«

»Inovatorji tudi menijo, da od njih zahtevate, da morajo biti ekonomisti, dobri tehnični risarji in pisatelji, saj baje le tako opremljene prijave vzamete v obravnavo. Ali ni vse to že nekoliko preveč komplicirano? Morda bi se dalo stvar urediti kako drugače?«

»Menim, da je tudi ta pripomba nekoliko prehuda. Če bi začel navajati posamezne »cvetke«, ki jih mnogi uporabljajo, mislim, da bi se zgrozil vsakdo, ki ima količjak občutka za lepo slovenščino, zlasti če so to ljudje, ki so nekoliko »višji«.

Če bi se od nekega delavca, ki opravlja delo delovodje, zahtevalo naj nekaj lepo po svoje in po slovensko napiše, mislim, da mu to

Franjo Krivec

ne bi smelo delati preglavic in da ne bi bilo potrebno, da bi moral biti zato pisatelj. Ne znam si predstavljati, kako lahko delavec, ki mora organizirati delo drugim, shaja, če mu manjka osnovne »pismenosti«. Glede vprašanja ekonomije in tehničnega risanja ka lahko rečem naslednje: še nikomur ni bila prijava zavržena, če je bila pomanjkljivo opremljena s številkami oziroma je bila brez ustreznih načrtov ali skic, pa tudi če je bila nelepo napisana. Manjkajoče podatke sem pač moral zbrati sam, res pa je, da to včasih dolgo traja. V večini primerov je odvisno od možnosti in pripravljenosti posameznih strokovnih služb, kdaj bodo zahtevane podatke zbrale. Bili so tudi primeri, ko so mi avtorji samo ustno sporočili svoje predloge in sem jih sam »spravil« na papir in jih opremil z ustreznimi izračuni. To so bili predvsem predlogi delavcev pri neposrednem delu, ki nimajo možnosti sestaviti predloga v pisni obliki. Ker sem pri svojem delu pogosto na tesnem s časom, se pač držim pravila, da opravljam to delo le za delavce, ki res nimajo možnosti, da bi ga sami opravili.

Končno pa vemo, da so delavcem pri sestavljanju prijav dolžni pomagati njihovi »nadrejeni«. Kot kaže pa se ponekod vodstveni delavci ne zavedajo te svoje dolžnosti, čeprav kaj radi zatrjujejo, kako zahtevno in odgovorno je njihovo delo. Mislim, da lahko mirne duše zaključim, da pri sprejemanju in obravnavanju prijave ne moremo govoriti o ne vem kakšnem »kompliciranju«. Po drugi strani pa seveda moram reči, da bo čas reševanja pri pomanjkljivo sestavljenih prijavih pač nekoliko daljši.

»Skratka, inovatorji si želijo, da bi se njihove prijave in ideje hitreje uveljavljale. Baje imajo prav pri tem še največ težav. Kaj menite, ali je pri komisiji premalo zanimanja, mogoče pa celo to, da jim ni dosti mar, ali se kaka stvar v železarni izboljša v prid delovnega človeka?«

»Pripombe glede počasnosti reševanja prijav so vsekakor upravičene in je te slabosti treba priznati. Zakaj je tako, sem v našem glasilu že pisal in tega ne bi rad ponavljal. Lahko le rečem, da čisto govorimo o neki službi za inovacije, v resnici pa to delo opravljam sam in vsega ne morem opraviti pravočasno. Po drugi

Naši varilci — tekmovalci

movalci dosegli poprečne rezultate, najboljše pa so opravili test strugarji in orodjarji. S področja varstva pri delu so tekmovalci dosegli najboljše, skoraj 100% rezultate.

Tekmovanja se je udeležilo tudi 20 naših tekmovalcev in nekaj vodij ekip. Naši so dosegli dobre rezultate. Od 20 rezkalcev se je na 1. mesto uvrstil Boštjan Luter iz TOZD stroji in deli. Med 25 livarjev je 2. mesto dosegel Ferdo Krevzel, TOZD jeklolivarna. Pri strugarjih je tekmovalo 39 delav-

sednik poslovnega sveta Slovenskih železarn Gregor Klančnik ter se z njimi tovariško pogovarjal o gospodarjenju in samoupravnem življenju naših TOZD. Naš cilj ostaja tudi v prihodnje povečati produktivnost in izboljšati kvaliteto našega dela ter s tem bogatiti celotno družbo.

Čestitamo vsem tekmovalcem, ki so se udeležili II. delovnega tekmovanja kovinarjev in livarjev Slovenije, in jim želimo še večjega uspeha na delovnih mestih. Dušan Brankovič

NAŠ INTERVJU:

Prehude obtožbe inovatorjev

V preteklih številkah Informativnega fužinarja smo predstavili II inovatorjev. Kot smo lahko videli, so se precej ostro dotaknili nekaterih stvari, ki po njihovem niso urejene. Marsikaj jih moti. Da bi inovatorji dobili odgovore na svoja vprašanja, smo za pomoč poposili Franja Krivca, analitika za racionalizacije.

»Kot ste lahko sami zasledili, naši inovatorji niso preveč zado-

voljni z nagradami. Pravijo celo, da ni pošteno, da lahko na odločitveni komisije, kakšna bo nagrada, vplivajo tudi tisti, ki niso člani komisije.«

»O tem so mnenja različna. Nekateri pravijo, da so nagrade prenizke, drugi, da so primerne, tretji pa celo, da obstaja bojazen pred prevelikimi številkami, ki bi jih kazalo odpraviti. Mnenja so precej osebno obarvana, pač od-

strani pa je dolg rok za rešitev prijave pogojen tudi z veljavnimi samoupravnimi sporazumi. Izboljšava namreč mora biti leto dni v uporabi, preden se lahko ugotovi njen ekonomski učinek. Nekateri avtorji pa bi morda hoteli, da bi šlo po načelu: »jaz vam prijavo, vi meni nagrado.«

Poleg navedenih vprašanj oziroma pripomb je moč iz mnenj inovatorjev izluščiti še nekatera, ki so vredna, da o njih spregovorimo. Nekateri govorijo o »nevoščljivosti« in celo o oviranju pri uvajanju izboljšav od »nadrejenih«. Čeprav slednjega pojava najbrž ni veliko, pa vseeno pred njim ne bi smeli zatistiti oči. Takšne primere bi morali obravnavati posamezno, in tu bi morale odigrati svojo vlogo družbenopolitične organizacije, še zlasti sindikat.

Pojavlja se tudi dilema, kaj spada v delovno dolžnost in kaj ne. O tem je bilo precej pisanega in ni potrebno ponavljati. Zelo tehtna je pripomba glede uspešnega informacijskega sistema. Če bi ga imeli, bi lahko marsikdaj uporabljali kakšno rešitev, ki je drugod že poznana, njena uporaba pa dovoljena, mi pa moramo po težki poti priti do nje. Sledijo pripombe, da so predlogi nepra-

vilno vrednoteni, da je pri njihovem ocenjevanju premalo posvetovanj z ustreznimi strokovnjaki. Da se pri vrednotenju predlogov ne izpolnjujejo določila samoupravnega sporazuma, da se avtorji obremenjujejo, celo »križev pot« je omenjen. Drugi so spet mnenja, da postopek ocenjevanja in vrednotenja predloga poteka v redu. Zasedati je še predlog o nekakšnih »letečih« nagradah. Priznati moram, da sem ob izrazu »leteče« precej zmeden, mislim pa tudi, da je vse manj v modi. Spominjam se, da se je včasih govorilo o »leteči milici«, pa ji sedaj pravimo prometna milica. »Leteči krožniki« s cigarami vred pa so se prekrstili v NLP. Spominjam se še tudi govorice o letčem Krajncu, približno vem, kaj naj bi bil letčeči Holandec, za letčeče cene bi se tudi moralo poiskati tolmačenje. Kakšne naj bi bile letčeče nagrade, si pa res ne morem predstavljati.

Z vsi resnostjo pa si mislim, da bi morali obravnavati napolitico enega izmed inovatorjev, namreč naj pri delavcih ocenimo delo, ne pa diplom. Najbrž se ne bom zmotil, če rečem, da se na področju inovacij to načelo še najbolj izpolnjuje. »

F. Rotar

Poklicni gasilci so 20. junija, ob dnevu civilne zaščite, demonstrirali gašenje s težko in srednjo peno

človek in občan. Zato so nosilci oboroženega boja:

— oborožene sile SFRJ, ki jih tvorijo jugoslovanska ljudska armada (JLA) in teritorialna obramba (TO),

— v vojni tudi pripadniki milice in narodne zaščite ter

— vsi delovni ljudje in občani, ki z izvrševanjem dolžnosti v ljudski obrambi ali na drug način sodelujejo pri odporu napadalcu.

Kaj je civilna zaščita (CZ)?

Civilna zaščita je del ljudske obrambe in družbene samozaščite ter najširša oblika priprav in udeležbe delovnih ljudi in občanov za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah.

Kaj je narodna zaščita (NZ)?

Narodna zaščita je specialna organizirana oblika uresničevanja določenih pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov s področja družbene samozaščite in je zato del družbene samozaščite. Prvenstvena funkcija narodne zaščite je:

— varovanje delovnih ljudi in občanov ter njihovih pogojev dela,

— varovanje družbene lastnine in objektov skupnega pomena,

— varovanje osebnega premoženja in reda,

— zagotavljanje mirnega in varnega življenja.

V neposredni vojni nevarnosti in v vojni izvaja narodna zaščita tudi določene naloge v okviru splošnega ljudskega odpora.

Kaj je notranja zaščita?

Notranja zaščita je služba, ki v naši DO poklicno opravlja fizično varovanje objektov z namenom:

— da se temeljne organizacije in delovne skupnosti zaščitijo pred delovanjem sovražnih elementov, ki jih ogrožajo,

— da se zaščiti družbena in osebna lastnina temeljnih organizacij delovnih skupnosti oz. zaposlenih,

— da se zagotovi za proizvodnjo in ostalo dejavnost potreben notranji red in mir ter

— da se uresničujejo odločitve samoupravnih organov s področja varovanja DO.

Z naštevanjem gornjih vprašanj ter navedbo ustreznih odgovorov smo hoteli pomagati vsem tistim, ki so se pri delu ob kakršnikoli priliki srečevali s temi izrazi in pojmi ter so jim povzročali težave v pravilnem poimovanju njihove prave vsebine in vloge v našem samoupravnem sistemu.

Roman Kogelnik

Osnovni pojmi o ljudski obrambi, SLO in vrstah zaščite

V okviru strokovne vzgoje pripadnikov narodne zaščite smo v mesecu aprilu t.l. organizirali ciklus predavanj za načelnike in pomočnike načelnikov NZ po TOZD in DS. Na zaključku teh predavanj je bil izveden preizkus znanja teh oseb. V uporabljenem testu je bilo nekaj splošnih vprašanj, na katera je bilo potrebno odgovoriti tekstualno, na večino ostalih vprašanj pa le z zaokroževanjem pravih odgovorov.

Iz vsebine odgovorov na omenjena splošna vprašanja je bilo možno ugotoviti, da nekateri pojmi z obravnavanega področja ustvarjajo pri posameznikih določeno nejasnost. Delno opravičilo za tako površno poznavanje teh splošnih pojmov je med drugim tudi v tem, da se srečujemo v zadnjem času v vedno večjem številu le-teh in da je njihova vsebina med seboj podobna.

V tem prispevku se nameravamo ustaviti pri tistih splošnih pojmih, katerih dobro poznavanje nam bo omogočilo pravilno poimovati in razumeti vsebino ljudske obrambe, splošnega ljudskega odpora ter nekaterih vrst zaščite.

Med takimi vprašanji so naslednja:

Kaj je ljudska obramba (LO)?

Ljudska obramba je enoten sistem organiziranja, pripravljavanja in udeležbe delovnih ljudi in občanov, temeljnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih in druž-

benih organizacij, občin, mestnih oz. regionalnih skupnosti kot posebnih družbenopolitičnih skupnosti, v katere se združujejo občine na območju mesta oz. na zaokroženem urbanem območju in republike v oboroženem boju in v teritorialni obrambi, v izvrševanju nalog narodne zaščite, varnosti in družbene samozaščite ter v vseh drugih oblikah odpora v civilni zaščiti ter v vseh oblikah varstva in reševanja ogroženega prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah ter pri izvrševanju drugih nalog, ki so pomembne za obrambo države.

Kaj je družbena samozaščita (DS)?

Družbena samozaščita je najširši sistem za preprečevanje vseh oblik delovanja, usmerjenega na izpodkopavanje ustave ureditve in temeljnih vrednot samoupravnega socializma, varstva in zaščite materialnih dobrin in družbene lastnine ter solidarnega preprečevanja, odpravljanja in širjenja posledic naravnih in drugih hudih nesreč ter drugih izrednih razmer.

Kaj je splošni ljudski odpor (SLO)?

Splošni ljudski odpor je obožen boj proti sovražniku, ki napada našo državo. Predstavlja najpomembnejšo in odločilno obliko upiranja agresiji in tvori z vsemi drugimi oblikami boja in odpora neločljivo celoto. V obožen boj in v izvrševanje drugih nalog ljudske obrambe v skladu z zahtevami organiziranja SLO in delovanja oboroženih sil se mora vključiti vsak delovni

MNENJA DELAVCEV:

Če se (skoraj) vsi tikamo — kako da ne vemo, kdo (ne) samoupravlja?

O tem, kakšno stopnjo samoupravljanja smo dosegli pri nas, so različna mnenja. To je razumljivo in prav, dokler ne zapademo v skrajnosti (»vse je odlično« — »vse je zanič«).

Je pa še ena, nič bolj koristna navada, da namreč znamo govoriti o samoupravljanju kot o nekem stanju, ki je zunaj nas, deluje nekako po zakonitostih, na katere težko vplivamo, kjer nam morajo pogosto pomagati dejavniki od zunaj.

Da bi videli, kako je v resnici, smo pogledali v manjše samou-

pravne enote, v delovne skupine. Zaradi vsakdanje bližine, zaradi narave dela se v njih delavci dobro poznajo, so znanci, pogosto prijatelji. Hkrati pa so tudi samoupravljalci, vsak tretji med njimi je delegat, zato (ne) hodi na seje, na njih (ne) diskutira, o gradivih se (ne) posvetuje s sodelavci, jih (ne) obvešča o skledih.

Ker se v teh enotah torej (ne) rodi samoupravljanje, so v njih (ali slabi) delegatski odnosi, smo o tem pobarali nekaj naših delavcev. Predvsem, ali ver-

Jakob Konič

jamejo, da imajo dovolj pogojev za samoupravljanje, a jih premalo izrabljajo. In — odkod torej tako različna gledanja na razvitost našega samoupravljanja. Takole so povedali:

Jakob Konič, TOZD komerciala.

»V železarni smo že dosegli precej visoko stopnjo samoupravljanja. S tem pa ne mislim reči, da je vse v redu, saj samoupravljanje ni zaključen proces in se mora nenehno razvijati. To bomo dosegli le s skupnimi močmi in z aktivnostjo ter prizadevanjem vseh zaposlenih. Prepričan sem, da je pogojev za razvijanje samouprave dovolj, le aktivnosti posameznikov je še premalo. Zdi se mi, da so v naši DO poti samoupravljanja dobro in pravilno zastavljene, da pa jih bo treba še resneje uporabljati.

Kar pogledimo, kako je npr. z delovnimi skupinami! Pravimo, da niso zaživele tako, kot naj bi, da ne odigravajo svoje vloge tako, kot bi jih morale. To je res! Kaj pa je vzrok temu?

Gradiva za razpravo na delovnih skupinah prihajajo nekoliko pozno, skupine se sklicujejo na hitro pa še to po navadi ob koncu delovnega časa. Vodje delovnih skupin se ne pripravijo dobro za tolnačenje gradiv pa še bi lahko naštevali stvari, ki samo negativno vplivajo na delovanje delovnih skupin. Tudi to najbrž vemo vsi, da so delovne skupine aktivne le takrat, kadar se na njih razpravlja o stvareh, ki so za delavce zanimive, recimo o osebnem dohodku. V takih primerih so navadno v diskusijah aktivni skoraj vsi delavci. Ko pa gre za sprejemanje kakršnegakoli plana ali druge pomembne odločitve za TOZD ali DO, se le malokdo odloči za diskusijo in sodelovanje v razpravi. Navadno rečejo: »Kaj bomo razpravljali, ko pa je tako že vse narejeno, kot so to pripravile strokovne službe.« Zdi se mi, da ni tako in da tu manjka samozavesti, aktivnosti in mogoče tudi znanja.

Pa še to bi povedal v podkrepitev trditve, da smo premalo aktivni, kar se tiče razprav na delovnih skupinah. Ko je pred kratkim šlo za razpravo o dodatku OD za delo na IV. izmeni, je na vseh delovnih skupinah v tozdelovalo porazno malo delavcev, dasiravno je šlo za primer, ko bi morala sodelovati večina. Mislim, da ni šlo za slabo informiranost, temveč za slabo organizacijo se-

stankov. Organizacija sestankov v veliki meri zavisi od delovodij, ki pa včasih ne delujejo najbolje.

Vsak tretji med nami je delegat v nekaterih samoupravnih organih, SIS itd., veliko hodimo na sestanke, na njih razpravljamo in se dogovarjamo ter sklepamo o pomembnih stvareh. Moram pa reči, da o vseh dogajanjih delavci v bazi prav gotovo niso obveščeni. Delegati jih ne obveščajo — malo je povratnih informacij. Tu je potrebno še veliko dela — materiala je ogromno in bo zato naloga najbrž zelo težka. Morali bomo vsi sodelovati. Pri tem mislim tudi na to, da se bomo morali posamezniki bolj zanimati za zadeve, ki so pereče. Sami lahko delujemo v smeri, da bomo informirali. Nekateri stvari lahko preberemo v dnevnem časopisu, kar pa se tiče informiranja znotraj DO, lahko vse važnejše sklepe preberemo v Informativnem fužinarju ali pa jih dobimo prek razglasne postaje in drugih medijev.

Moje mnenje je, da v naši DO imamo voljo za odpravo vzrokov, ki hromijo dobro samoupravljanje in da jih bomo s prizadevnostjo in vsestranskim delom lahko odpravili. Boriti se moramo za to in si s skupnimi močmi prizadevati, da bo naše delo plodno, pa bo tudi samoupravljanje šlo korak za korakom naprej.

Dušan Jovanov, DS KSZ.

»Vemo za razne vzroke, ki vplivajo na še boljše odnose in gospodarjenje. Mislim, da bi morali bolj dosledno izvrševati razne sprejete sklepe, ki so jih sprejeli komunisti ali samoupravni organi. Kaj rado se dogaja, da marsikaj sklenemo, v praksi pa se ne izvaja. Poglejte, večkrat je tudi bilo sklenjeno na raznih sestankih, ki jih v železarni ni malo, naj delavci ostanejo v svojih obratih do konca izmene. Vendar, kot nam je vsem znano, se to kljub večkratnim posredovanjem naše varnostne službe ne popravlja. Tako daleč smo že prišli, da nobeden noče več poslušati delavcev pri glavnem vohodu. Nekateri so celo postali že tako »hrabri«, da hočejo fizično obračunavati z vratarjem, ki je bil na to službo premeščen zaradi invalidnosti. Kje je še po vsem tem naš človeški odnos? Ali smo res postali tuji med seboj? Mislim, da ne, le preveč se nam mudi, ne

Dušan Jovanov

vem kam. Da se te nevšečnosti, katere večkrat vidijo tudi gostje naše železarne, odpravijo, bo nujno potrebno, da bodo ravnatelji TOZD resneje pristopili k uresničevanju delovne discipline. Mogoče res ne bo šlo brez javnih opominov in kazni. Tudi te poti se bomo morali posluževati. Kako nas seznanja naš delegat o vsem pomembnem? Mislim, da naši delegati večkrat niso v stanju predelati gradiva, ki je napisano v nekem »tujem jeziku«. Komaj bi bilo, da bi bili strokovnjaki, saj bi le tako lahko prenesli razna sporočila v bazo, ki jih je izvolila. Zato pa ni čudno, da marsikdaj nismo preveč dobro informirani. Delegat dobi gradivo tik pred sejo. Kako ga lahko pregleda, ne vem. Vem samo to, da le s težavo, če ga že.«

Branko Turkuš, TOZD stroji in deli.

»Po mojem mnenju, če se že res vsi tikamo, nam to pomaga k še bolj tesni samoupravni povezanosti. Bolj smo zagrizeni in bolj odkrito si lahko povemo, kaj nas žuli. Tikanje zveni bolj tova-

Branko Turkuš

riško, sproščeno. Samo spomnimo se našega osvobodilnega boja v drugi svetovni vojni, ko so se borci med seboj tikali, in je bilo zato med njimi pravo tovarštvo.

Tudi naš delegat informirajo tako, kot to zahtevajo materiali, ki jih sprejemajo za seje. Res je, da večkrat to informiranje ni v redu. Vzrok je v tem, da delegat dobi gradivo šele tik pred sklicem seje. Kako naj nas potem seznanja, ko pa še sam ne ve, o čem naj bi govoril? Je že tako, da naši delegati poleg svojega dela le malokdaj imajo čas preštudirati kupe materialov.

Res smo taki, da se kljub poznanstvu neradi vtikamo v stvari, ki baje »niso naše«. Zato ni čudno, da se ne posvečamo vprašanju, ki obravnava tiste, ki so krivi te ali one zadeve. Res je tudi, da včasih ima zelo nedolžna napačna velike posledice. Velike pa raje pustimo ob strani, da se uredijo same. Tega našega početja se vsi premalo zavedamo.«

Ferdo Kotnik, TOZD energija.

»V tem trenutku govoriti o vzkrokih slabega ali dobrega samoupravljanja je verjetno težko. Živimo v različnih sredinah. Smo

Ferdo Kotnik

različni in imamo različen pristop do samouprave. To zadnje vprašanje je po mojem bistveno. Iz tega lahko razvijemo misel o dobrem ali slabem samoupravljanju. Tukaj bi še poudaril, da smo manjše TOZD v prednosti. Veliko zadev se hitreje in kvalitetneje uredi, ker je manj ljudi. Omenil sem pristop do samoupravnega dela. Predvsem gledano iz prakse, si moramo za postopke vzeti vselej dovolj časa. Tega pa je značajkrat premalo. Če delavce seznanimo, kaj želimo narediti, sprejeti, na vprašanja damo pozitivne odgovore, smo vse zadeve pravočasno reševali itn. Vsi pristopi na hitro so površno opravljeni, rezultat je vselej porazen. Objektivno povedano, samouprava v TOZD sicer živi, vendar sprejem samoupravnih aktov kasni, to pa ovira samoupravljanje v TOZD. Mislim pa, da zadeve postajajo iz dneva v dan vse bolj urejene in samoupravljanje v TOZD dosega svoj namen.

In kako smo zadovoljni z informiranjem našega delegata? Smo specialen TOZD, ki sestoji iz več oddelkov. Ti oddelki imajo svoje delegate, ki obveščajo svojo bazo. V naši TOZD delegatski sistem deluje, čeprav imamo tudi mi določene težave glede štirizmenskega dela itn. Menim, da bo potrebno ta sistem dodelati, ga izboljšati, bolj ga prilagoditi izmenskemu delu. Znano je, da določeni delavci zelo malo berejo, torej dobivajo le ustne informacije in če še te niso dobre, potem si lahko mislimo, o čem so nekateri sploh informirani.«

Ivan Jezernik, TOZD ETS.

»Mislim, da samoupravni organi v naši TOZD dobro delajo. Zelenel bi, da bi tako ostalo tudi v bodoče, vendar s to razliko, da bi bili čimprej vzpostavljeni dohodkovni odnosi med tozdi ter da bi delavec v resnici postal subjekt socialističnega samoupravnega sistema, da bi se naš delavski svet v bodoče več ukvarjal s konkretnimi zadevami, in to ustvarjalno, ne pa pretežno le potrjeval od raznih strokovnih služb sestavljene materiale. Toda samoupravljanje ni samo delavski svet. Menim, da ostalim oblikam samoupravljanja posvečamo premalo pozornosti. Zbori delavcev so prenatrpani s problemi, ki zahtevajo takojšnje rešitve, tako da za razpravo ostane premalo časa. So pa stvari, o katerih bi se na zborih morali pogovarjati, ker zadevajo

Ivan Jezernik

nas vse, pa se o njih zaradi pomanjkanja časa ne moremo. Zadnje čase je slišati kritike na račun samoupravljanja, da ne deluje dobro in podobno. Bolje bi

bilo, ko bi namesto majave kritike posameznikov čutili zavzetost za čim hitrejšo in dosledno uresničitev zakona o združenem delu ter vseh problemov, ki se ob delu pojavljajo. Vedno pa se moramo vprašati, kdo kritizira in zakaj?

Delegatska razmerja so se z drugim mandatom dokončno uredila in so prisotna v zavesti vsakega delavca. Delegacij je v naši TOZD kar lepo število, temu primerno je tudi delegatov, ki vključujejo vse strukture. O konkretnem delu teh delegacij nam je manj znanega, saj so se nekatere delegacije do sedaj sestale le enkrat. Mislim, da je problem delegatskih odnosov predvsem v spornem informiranju na relaciji delegat — baza in obratno. Na zborih delavcev bi morali vodje delegacij obvezno obveščati sodelavce o svojem delu, obenem pa bi zaznamovali razpoložljivost in hotenja. Vse to bi delegacijam koristilo pri delu. Prvi koraki v to smer so že storjeni in upamo lahko, da se bo takšna praksa nadaljevala in izpopolnjevala.

Franc Rotar

PREDSTAVLJAMO NAŠEGA KONSTRUKTERJA:

Slabo nagrajeni konstruktorji

Začenjamo z novo rubriko, v kateri bodo konstruktorji in raziskovalci nasledili inovatorje. Naš prvi sogovornik je bil konstruktor Jure Pratnekar, dipl. inženir strojništva, vodja konstrukcijskega biroja. V železarni se je zaposlil leta 1970. Do leta 1973 je bil glavni konstruktor in od leta 1973 do 1977 vodja skupine za razvoj novih proizvodov.

Ko smo ga obiskali, je kot vsi drugi konstruktorji stal za risalno desko in premišljeno risal krivulje, ki bodo v končni fazi pomenile nekaj novega, nekaj, kar so si zamislili domači inženirji.

»Kolikor nam je znano, baje tudi konstruktorji v železarni ne morejo priti do domačih in mednarodnih informacij o razvoju gospodarstva. Kako je s tem v resnici? Kaj bi predlagali za izboljšanje?«

»Téma, katero ste načeli, je zelo pomembna in zanimiva. Če želimo postati tovarna strojev, bomo problemu konstrukcijskega kadra morali posvetiti večjo pozornost. Imamo sodobne hale in stroje, sposobni smo izdelati in zmontirati zelo zahtevne objekte. Toda praksa kaže, da se pogosto zatakne na začetku, to je pri dokumentaciji. Vemo, da je dobra in pravočasna dokumentacija pokrov za uspeh proizvoda. Živimo v času, ko je uvoz strojev in naprav zelo znižan. Druga posebnost našega trga pa je v tem, da so vprašanja kupcev zelo različna, serij skoraj ni, to pa zahteva veliko raznolike tehnične dokumentacije.

Konstruktorski kader pri delu uporablja razne vire informacij, od snemanja obstoječih objektov, do prospektov tujih firm in podobno. Imam občutek, da smo preveč zaprti, premalo so nam dostopne novitete, ki se pojav-

ljajo doma ali v svetu. Konstruktorji bi morali bolj pogosto obiskovati razstave in posvetovanja ter se seznanjati z novimi rešitvami problemov, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Doma pa potrebujemo predvsem oddelek interne standardizacije. To se nam maščuje že vsa leta. Uporabljeni elementi bi morali biti zbrani v nekem priročniku, ki bi bil vodilo mlademu konstruktorju. Pri sestavi takega kataloga nam bi veliko lahko pomagal računalnik. Važen vir informacij bi moralo biti tudi sodelovanje z univerzo v Ljubljani in Mariboru. Te naloge bi morale biti v bodoče bolj precizirane.«

»Kapacitete za razvoj proizvodov so se zadnje čase zmanjšale. Baje je problem v tem, da se mladi za poklic konstruktorja ne ogrevajo. Kako bi jih spodbudili? Je morda to delo premalo vrednoteno, morda podcenjeno?«

»V železarni vedno bolj prihaja do izraza nesorazmerje med kapacitetami obdelave in montaže ter kapacitetami za pripravo tehnične dokumentacije. V zadnjih letih so se kapacitete obdelave podvojile, konstrukcijski biro pa je praktično ostal enako velik. Se vedno smo priča uvozu tuje dokumentacije, ki je nemalokrat zastarela in za katero trošimo dragocene devize. Na vprašanje, zakaj se mladi ljudje ne odločajo za poklic konstruktorja, moramo najprej pogledati tja, kjer se mladi ljudje vzgajajo, to je v šole. Ne moremo biti ravnodušni ob rezultatu ankete, ki je bila spomladi narejena pri vpisu na visoko in višje šolske zavode. Ravenska občina je bila posebnost, saj se je prek 100 srednješolcev izreklo za študij na višji upravni šoli. Za študij tehnike se je odločilo pod 10 odstot-

kov kandidatov. Iz tega lahko zaključimo, da študij tehnike danes ni moderen. Kolikor študentov pa se že odloči za študij strojništva, običajno ne izberejo konstrukcijske smeri.

Običajno je prva želja mladega diplomanta: »Samo za risalno desko ne!« Zavedati pa se moramo, da se lahko ukvarjamo s še tako sodobno računalniško tehnologijo šele takrat, ko imamo kvalitetne in točne načrte. Pot do tega ni lahka. Delo konstruktorja je kreativno. Ideje je treba spraviti na papir, zadostiti je treba celi vrsti zahtev, to pa ponavadi ni lahko. Konstruktor se mora

Juri Pratnekar

nenehno vzgajati, slediti mora razvoju stroke in to prenesti na svoje delo.«

»Ali so pogoji dela zadovoljivi. Kako vaše delo cenijo neposredni proizvajalci?«

Na papirju in v resnici

Marsikaj smo že pred leti lepo zapisali, se domenili, da bi morali imeti razna društva, SIS, centre in svete. Pa vendar do končne realizacije teh želj ponekod še do danes ni prišlo. Vse je ostalo na papirju. Kaj več je le nekaterim uspelo. Da si osvežimo spomin, naj zapišemo, da smo si zadali nalogo (ki bi jo morali izvesti nekateri v občini), da na Ravnah nujno potrebujemo turistično društvo, potrošniški svet, v občini pa indok center in SIS za raziskovalno dejavnost. V organizacijah združenega dela so inženirji in tehniki želeli imeti tudi svoja društva (DRMIT).

Da bi zvedeli, kako je s temi našimi »apetiti«, ki se niso potekali, smo se pri nekaterih vodilnih v občini in železarni zanimali, saj kdor drug kot oni bi to bolje vedeli!

Že pri prvem obisku smo spoznali, da si marsikaj želimo, ne vemo pa, kaj. To je potrdil pogovor z Rudijem Vrčkovnikom, predsednikom občinske skupščine o indok centru. Tole je povedal:

»Res dolgo in na veliko že govorimo o indok centru v občini. Naj povem, da tudi v drugih občinah niso na tem področju nič bolj daleč kot mi. Še koraka ni-

»Pogoji dela konstruktorjev v opisani situaciji niso preveč rožnati. Na eni strani smo priča pomanjkanju tega kadra, konstruktorji so preobremenjeni ali pa delo ni kontinuirano razporejeno. Za študioso obdelavo določenega problema običajno ni časa, ker se načrt dobesedno sname z deske in že se kopira. To tudi privede do tega, da konstrukcije niso dovolj preštudirane, niso izbrane najoptimalnejše tehnične rešitve in podobno.

Na drugi strani je ta kader slabo nagrajen. Tudi novi pravilnik o delitvi OD ni prinesel kaj boljšega. Trdim, da dokler bo imel najboljši in najslabši konstruktor enak procent individualne stimulacije, bo težko resno govoriti o povečanju storilnosti in boljši izrabi delovnega časa. Na drugo vprašanje pa bi odgovoril takole:

Imam občutek, da živimo v eri fizičnega dela. Neposredni proizvajalci ocenjujejo naše delo običajno takrat, ko se ugotovi napaka na načrtu. Če je dokumentacija v redu ter pri obdelavi in montaži ni težav, je to samo po sebi umevno. Če pa se ugotovi napaka, potem smo običajno vsi »pametni«. Načrt je namreč dokument, na katerem se je treba podpisati. Točno je jasno, kaj je kdo na njem naredil. Mogoče je ravno v tem naše delo toliko manj hvaležno v primerjavi z drugimi službami.

Za konec bi želel poudariti še tole: živimo na periferiji, vse moramo pripeljati k nam, od materiala do energije. Skušajmo naše izdelke obogatiti, da bodo šli z Raven »težji«, toda ne po kilogramih, temveč po deležu vložnega umskega dela!«

Franc Rotar

smo naredili za ustanovitev tega centra. Menim pa, da bi se morali prej temeljito pogovoriti, kaj sploh želimo doseči z njim. Po mojem dejavnost tega centra ne bi smela biti samo zbiranje informacij, prirejanje raznih seminarjev in zbiranje podatkov za republiški center. Takega dela naj bi bilo manj, glavno pa posredovanje informacij, dokumentacij za delo delegacij in delegatov ter seveda obveščanje občanov nasploh.

Če bi želeli, da bi indok center deloval za vsakdanjo rabo, bi bila njegova vloga, da bi obveščal občane o delu v ustreznih službah in skupščinah, predvsem za določene akcije, ki bodo tekale prek skupščin, da bi se tako delegati in delegacije pravočasno lahko vključevali že v prvi fazi pri izdelavi dokumentov. Seveda pa bi poleg tega ta center še svedel informacije obojestransko posredoval.«

Tovariša Vrčkovnika smo nato še vprašali, kje so vzroki, da center še ni ustanovljen.

»Mislim, da sta kar dva vzroka. Prvo je vprašanje, kako zagotoviti finančna sredstva za delovanje in zagotovitev ustreznih usposobljenih kadrov, ki bi bili kos

tem nalogam. Trenutno v naši občini nimamo niti enega niti drugega. Zato menim, da z ustanovitvijo in dok centra še nekaj časa ne bo nič.

Vendar pa se zavedamo, da bomo na tem področju morali več storiti. Vprašanje je samo, kdaj in kakšne možnosti bomo imeli za to, če vemo, da sedanji proračunski dohodki niso dovolj za pokrivanje nalog, ki jih ima občina, kaj šele za nove naloge, ki jih dobiva.

Ker se preskrba s prehrano tudi tiče občine, smo ob koncu razgovora tovariša Vrčkovnika še vprašali, kaj meni o delovanju potrošniških svetov pri nas.

»Tudi o tem smo precej govorili na enem od zadnjih sestankov na nivoju občine. Kolikor mi je znano, ti sveti delujejo v vseh krajevnih skupnostih, res pa nekoliko manj na Ravnah. Morda je nekoliko krivde tudi v tem, da še nimamo na nivoju občine ustanovljenega organa, ki naj bi bil gonilna sila teh svetov. Mislim, da je na tem področju prišlo do kratkega stika. Sveti bi se že sami morali bolj povezati z inšpekcijskimi službami in tudi s samoupravnimi organi tistih delovnih organizacij, ki nudijo občanom trgovske usluge, saj bi le tako lahko nastopali bolj enotno. Vem, da se sveti sedaj povezujejo, kot pač znajo, eden bolj, drugi manj! Menim, da bo moral o tem problemu čim prej razpravljati izvršni odbor OK SZDL Ravnne, da se ustanovi koordinacijski odbor in da se mu naložijo naloge.«

Samoupravna interesna skupnost za raziskovalno dejavnost se med delavci — občani tudi ne občuti, kot bi se morda morala. O vzrokih za to nam je povedal Filip Jelen, sekretar OK SZDL Ravnne, naslednje:

»SIS za raziskovalno dejavnost je v preteklem letu imela na njihovo iniciativo skupno sejo z zborni občinske skupščine. Morda je res, da ni tako prisotna med občani kot druge SIS. Zakaj ne? Predvsem zato, ker ni našla ustvarjalnega dela med delavci v občini. Več je dela in odnosov z raziskovalnimi organi republike. Novi program, ki so ga že sprejeli, pa kaže, da bo v bodoče tudi na tem področju boljše.«

V železarni smo predvsem hoteli dobiti odgovor na to, kako deluje društvo inženirjev in tehnikov. Marsikje smo se oglasili, vendar nikjer niso vedeli kaj več kot to, da bi društvo moralo obstajati. Takole so povedali:

Franc Marolt, inženir TOZD ETS, je dejal, da društvo nič ne dela. Vprašal se je celo sam, če sploh obstaja. Rekel pa je, da menijo inženirji in tehniki v železarni, da se bo društvo moralo čim prej ustanoviti, saj bodo le tako lahko člani društva kaj več pomagali družbi.

Franc Gornik iz oddelka novogradenj je menil, da se bo moralo najti vodstvo, ki bo voljno delati in oživiti društvo. Povedal je tudi, da nekateri sodelavci v železarni na tem področju že delajo. Vendar kljub temu, kot kaže, s tem društvom še nekaj časa ne bo nič.

Inženir Jože Borštner je povedal, da o društvu že nekaj časa ni bilo glasu. Celotno vprašal se je, če je sploh kje zapisano.

To je vse, kar smo mogli zvedeti v železarni o obstoju nekdanjega DRMIT. Mogoče res nismo vprašali pravih tovarišev, pa kljub temu menimo, da ni hudir, da o delovanju imenovani ne bi vedeli — če bi bilo.

In kaj je z ustanovitvijo turističnega društva na Ravnah? Žal

moramo zapisati, da več kot to, da se društvo že nekaj let ustanavlja, nobeden ne more povedati. Rudi Krenker, predsednik KK SZDL Ravnne, pravi, da so na Ravnah za ustanovitev tega društva zadolženi nekateri aktivisti SZDL.

F. Rotar

Aktivno zdravstveno varstvo delavcev v medicini dela

Spočetka so mislili, da se delavec lahko povsem prilagodi delu, delovnim napravam in delovnem okolju. Danes poskušamo delovni proces, delovne naprave in delovno okolje vse bolj prilagoditi delavcu. To spodbuja ljudi pri delu in dviga storilnost. Preveliki napor in neurejeno delovno okolje pa slabo vplivajo na delovno počutje, na delavčovo storilnost in zdravje.

Človeški organizem se brani proti tem škodljivostim na delovnem mestu. Obremenitve pri delu so telesne, duševne in ekološke. Delavec naj bi bil obremenjen (maksimalno dovoljena trajna obremenitev) do 30% maksimalne zmoglosti, 70% pa naj bi ostalo rezerv, ki jih lahko vključuje v kritičnih situacijah. Če so obremenitve večje od zmoglosti, pride do rušenja dinamičnega ravnotežja. Poznamo več »negativnih kazalcev porušenega dinamičnega ravnotežja.

Glavni so:

1. počutje
2. nezadovoljstvo
3. utrujenost (psiho-fiziološka kategorija)
4. fluktuacija (soc.-ekon. kategorija)
5. celotna odsotnost z dela (poprečno 13—15% del. časa)
6. bolniški stalež (odsotnost zaradi poškodb, bolezni in nege)
7. poškodbe pri delu
8. poklicne bolezni
9. invalidnost
10. umrljivost

Vsak od teh pojavov (negativni kazalci zdravja) neugodno vpliva na storilnost, na narodni dohodek in na življenjsko raven nas vseh. Ti kazalci so vzročno povezani s stanjem podjetja. Če jih analiziramo, ugotovimo, da čim bolj izraziti so, tem nižja je produktivnost in dohodek. Zato je treba spreminjati delovne pogoje:

— izboljšati razmere na delovnem mestu (telesne in duševne obremenitve pri delu, fizikalne, kemične in biološke škodljivosti, ki jim je pri delu izpostavljen delavec, psiho-socialne in ekonomske razmere na delovnem mestu, medsebojne odnose, delitev dohodka itd.),

— zmanjšati ekološke obremenitve,

— izboljšati zdravstveno stanje delavcev in delovnih zmoglosti (reaktivnost).

Poleg ožjega okolja-delovnega mesta — govorimo tudi o širšem okolju. Tu nas zanimajo fizikalni, kemični, biološki faktorji širšega

okolja, življenjske razmere doma, družbene razmere v občini, republiki, državi itd.

Torej, delavec, delovno mesto in širše okolje so skupine vzrokov, ki smo jih združili in ki vplivajo na raven bolniškega staleža, na število izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni in poškodb pri delu in na število invalidov.

Varstvo pri delu je sestavni del proizvodnje, kajti zdrav delavec na urejenem delovnem mestu je najbolj produktiven.

Varstvo pri delu je:

1. tehnično
2. zdravstveno
3. psihosocialno
4. družbeno-pravno

Zdravstveno varstvo delavcev zajema vso dejavnost, vse ukrepe in akcije, ki jih izvajamo na določenem območju in v določenem času za izboljšanje, utrjevanje in ohranitev zdravja delavca (posameznika in skupine delavcev) za preprečitev in zmanjšanje primerov obolenj ter invalidnosti, za zgodnje razpoznavanje ter hitro in uspešno zdravljenje bolezni ter za kompleksno rehabilitacijo obolelih in poškodovanih (medicinska in poklicna rehabilitacija). Nosilec za izvajanje zdravstvenega varstva delavcev je služba za zdravstveno varstvo delavcev. Služba medicine dela je posebna disciplina v okviru medicinske vede. Njena dejavnost zajema in združuje več sorodnih medicinskih disciplin in vej, pa tudi druge vede, ki lahko pomagajo reševati vprašanje zdravstvenega varstva delavcev na delovnem mestu in v življenjskem okolju.

Princip dela sodobne zdravstvene službe je enotnost kurative, preventivne in socialne medicine. Obstaja torej samo ena in enotna medicina. Kurativa, preventiva in socialna medicina niso posebne veje medicine, ti pojmi predstavljajo idejnost v medicinski znanosti in praksi ter v njihovem izvajanju na posameznika in družbo:

- a) skrb za razvoj človeka
- b) preprečevanje kvarnih vplivov, ki bi to zvrli
- c) zgodnja diagnostika (zlasti pri kronično degenerativnih obolenjih) in učinkovito zdravljenje
- d) preprečevanje posledic bolezni
- e) rehabilitacija (medicinska, telesna in duševna)

Oseka

Najbolj pomembne naloge pri izvajanju zdravstvenega varstva delavcev na delovnem mestu so:

1. Sodelovanje pri študiju dela
Delo je treba razumno urediti, oblikovati. Važen je študij časa, vrednotenje dela, proučevanje dela. Izhajati je treba s predpostavke, da se da vsako delo še bolje opraviti kot sedaj, če ga uredimo razumno.

2. Analiza delovnega mesta
Želimo dobiti natančne podatke o tem, kaj delavec dela, iz kakšnih nalog sestoji delo, kdaj in kje dela, zakaj dela, s kakšnimi delovnimi sredstvi dela in v kakšnih objektivnih pogojih opravlja delo. Potrebujemo jo za smotrno razporeditev ljudi na delu, za izboljšanje delovnih metod in za notranjo organizacijo dela, za bolj objektivno in pravično ocenjevanje delovnih rezultatov in za delitev osebnega dohodka. Brez nje si ne moremo misliti sodobnega in smotrnega varstva pri delu, še manj pa zdravstvenega varstva.

3. Preventivni zdravstveni pregledi

a) zdravstveni pregledi pred nastopom dela

b) specialni zdrav. pregledi
c) obdobjni zdrav. pregledi delavcev, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, na posebno odgovornih delovnih mestih (žerjavovodje, promet) in zdr. pregledi vajencev

4. Ocenjevanje delovne zmoglosti (poklicno svetovanje pred nastopom dela, ocenitev delovne zmoglosti bolnika, preverjanje bolniškega staleža, ocena invalidnosti)

5. Preučevanje zdravja delavcev

6. Posebna skrb za skupine z zmanjšano delovno zmoglostjo (ženske, mladina, starejši, invalidi in kronični bolniki)

7. Organizacija in izvajanje prve pomoči ter dajanje zdravniške pomoči

8. Skrb za družbeno prehrano, za zaščitno prehrano in režime pitja tekočin

9. Zdrav. prosveta in vzgoja kot sestavni del varstvene vzgoje

10. Druga zdravstvena preventiva (osebna higiena, higiena prehrane, cepljenje in patronaža)

Če torej želi neka organizacija doseči visoko produktivnost, mora poskrbeti tudi za delo in razvoj služb, ki izvajajo to aktivno zdravstvo.

Služba medicine dela potrebuje:

1. družbeni položaj
2. kadre (dominantni faktor)
3. prostore in opremo
4. organizacijo (pristojnost in odgovornost)

5. finančna sredstva
6. delitev dela

Zaradi pomanjkanja teh dejavnikov služba medicine dela ne more tako kvalitetno izvajati vseh nalog aktivnega zdravstvenega varstva.

Razvoj službe medicine dela je torej nujen, da nam bo pomagal reševati kopico vzrokov, ki tarejo delavca na delovnem mestu. Spodbudil bi tudi ljudi pri delu, dvignil njihovo produktivnost v zadovoljstvo njih samih in družbe.

Zapisala in dopolnila po predavanjih na podiplomskem tečaju medicine dela

Irena Zorman-Smrtnik,
višja medicinska sestra

IZOSTANKI NARAŠČAJO

Pregled izostankov zaradi bolezni, nege družinskih članov in poroda po tozdih in delovnih skupnostih v obdobju januar—maj 1978.

Iz podatkov je razvidno, da je v delovni organizaciji indeks povečanja 120,3 za obdobje januar—maj 1978 v primerjavi s povprečjem v letu 1977. Največji indeks porasta v tem obdobju je 179,2, in sicer v TOZD raziskave in razvoj Ravne, kjer je bil v lanskem obdobju nizek stalež.

Visok bolniški stalež pa je že dalj časa v TOZD pnevmatični stroji Ravne, pop. 11,66%, in v TOZD industrijski noži Ravne pop. 10,44%. V TOZD rezalno orodje Prevalje pop. 11,10% je izredno veliko izostankov zaradi poroda.

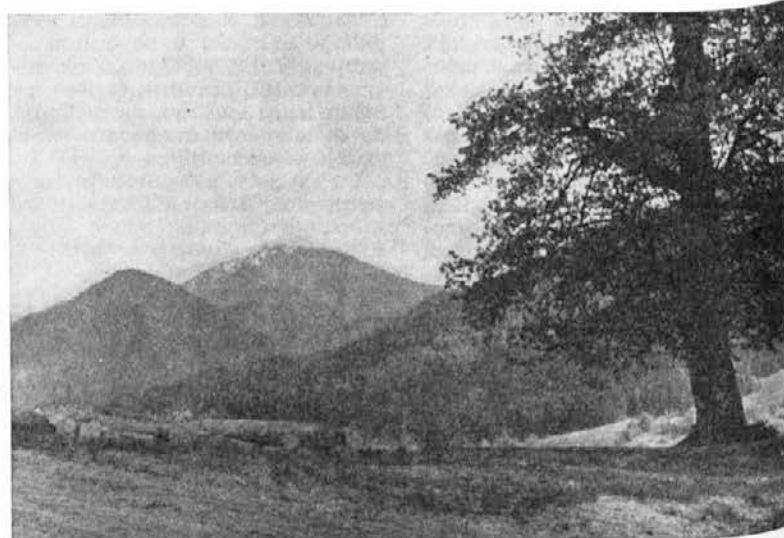
Nad povprečjem v delovni organizaciji so tudi TOZD jeklolivarna Ravne (9,15%), TOZD valjarna Ravne (7,76%), TOZD jeklovlek Ravne (10,17%), TOZD stroji in deli Ravne (7,96%) in posamezne delovne skupnosti, predvsem zaradi izostankov poroda.

Od skupnega števila izgube delovnih dni v petih mesecih tega leta odpade na:

— bolezen in nesreče	31.915,5 dni ali 80 %
— nego in spremljevanje bolnika	2.126,5 dni ali 5 %
— porod	6.061,5 dni ali 15 %
SKUPAJ	40.103,5 dni ali 100 %

PREGLED IZOSTANKOV ZARADI BOLEZNI, NEGDE, SPREMLJEVANJA IN PORODA

Organizacijska enota	I. - V./78 Bolezni-nesreče	I. - V./78 Nega-spremljevanje	I. - V./78 porod	I. - V./78 Skupaj	I. - V. 1977/1978 povprečje	Indeks 1977/1978
1	2	3	4	5	6	7
JEKLOVARNA	2305	59	-	2364	6,63	129,7
JEKLOLIVARNA	4464	228	172	4864	9,15	141,8
VALJARNA	3509,5	86,5	-	3596	7,76	110,3
KOVARNA	1518,5	23	114	1655,5	6,11	134,2
JEKLOVLEK	934	25	57	1016	10,17	134,1
KALIBRICA	217	3	-	220	3,75	112,2
STROJI IN DELI	3299	170	519	3988	7,96	145,5
INDUSTRIJSKI NOŽI	1395,5	143,5	330	1869	10,44	139,7
PNEVMATIČNI STROJI	1744,5	144	357	2245,5	11,66	119,9
VEGETARNA	807	51	-	858	7,36	136,2
ENERGIJA	373	1	29	403	3,97	116,4
ELEKTROTEHNIŠKE STORITVE	505	41,5	171	717,5	3,52	118,9
STRUKTURNO ODRŽEVANJE	2114,5	82	385	2581,5	5,64	136,2
TRANSPORT	280	17	72,5	369,5	2,96	98,0
REZALNO ORODJE	1554,5	197	1312	3063,5	11,10	170,7
RAZISKAVE IN RAZVOJ	599	90	402	1091	6,74	179,2
PRIPRAVA PROJEKTOV	1875	137,5	137	2149,5	5,85	77,0
KOMERCIALNA	1650	149,5	272	2071,5	7,34	78,5
KONTROLA KAKOVOSTI	878	74	284,0	1236	6,00	87,5
DELAVNA SKUPNOST ZA FIZIČNE IN RAČUNOVODSTVO	447,5	139	439,5	1046	6,77	90,1
DELAVNA SKUPNOST ZA GOSPODARSTVO	146,5	97	419,5	663	8,45	162,8
DELAVNA SKUPNOST ZA KADROVSKO DELO, ZADAVE	925,5	132	464	1521,5	7,11	96,0
DRUŽINSKI STANDARD	353	26	125	504	11,75	167,3
DELAVNA ORGANIZACIJA	31.915,5	2.126,5	6.061,5	40.103,5	7,34	120,3

Planinski mir

Po tozdih so odstopanja pri izostankih različna, posebej zaradi poroda, in odpade tudi po več kot 50% na te izostanke predvsem v delovnih skupnostih in tozdih, kjer je zaposlenih precej žena.

Poročila zdravstvene skupnosti o staležu nezmožnih, ki so bila predstavljena delegatom občinske zdravstvene skupnosti Ravne kot ugodna, ker stalež nezmožnih ne dosega republiškega poprečja v letu 1977, niso več aktualna, če jih prikazujejo za preteklo leto šele sedaj.

Podatki o izostankih naj bi bili ažurni, kajti le tako je možno takoj ukrepati.

Vodja socialne službe:
Fanika Korošec

OTROŠKI DODATEK OD 1. MAJA PO NOVEM

OD na družinskega člana din/mesečno	za 1 otroka	za 2 otroka	za vsakega nadaljnjega
I. do 1400	310	720	410
II. od 1400 do 1650	270	630	360
III. od 1650 do 2200	210	480	270
IV. od 2200 do 2600	170	390	220

Posebni dodatek se od 1. 5. 1978 poveča in znaša:

- 200 din mesečno za težje telesno in duševno prizadetega otroka,
- 80 din mesečno za otroka samohranilca.

Ker je bil sklep o povišanju otroškega dodatka sprejet šele 30. maja, se bo za maj izplačala razlika pri izplačilu osebnega dohodka za junij dne 15. 7. 1978.

F. K.

IZOBRAŽEVANJE ZA BOLJŠO DELAVSKO KONTROLO

Čeprav so služba družbenega knjigovodstva in samoupravne delavske kontrole doslej sodelovale, s tem sodelovanjem nobena stran ni bila preveč zadovoljna. Da bi se to sodelovanje, ki je nujno potrebno, še bolj poglobilo, je SDK, podružnica Maribor, imela pretekli mesec na svojem področju izobraževalna predavanja za predsednike odborov samoupravnih delavskih kontrol. Taka predavanja so se zvrstila tudi na Ravnah. O čem je na teh predavanjih, ki so bila dobro obiskana, stekla beseda, nam je povedal Emil Mlakar, vodja SDK, ekspozičure na Ravnah.

»Na Ravnah smo imeli sedem predavanj, in sicer z naslednjimi temami: blagajniško poslovanje, inventure in zaključni računi, osnovna sredstva, osebni dohodki, nato skladi OZD in delovna razmerja, uspešnost poslovanja, sodelovanje z družbenim

pravobranilcem samoupravljalna in ne nazadnje metode dela SDK. Predavanj se je na Ravnah udeležil 301 predstavnik delavskih kontrol. Na koncu nas je zanimalo, ali so bile teme pravilne, ali so slušatelji bili zadovoljni s predavanji in ali so bila dovolj razumljiva. Na ti dve vprašanji smo dobili zelo pozitivne odgovore. Naj povem, da so pri vsakem predavanju dobili slušatelji gradiva o obravnavanih temah. Z njimi so bili dokaj zadovoljni. Vprašali smo tudi, če si takih predavanj še želijo. Razen dveh so vsi odgovorili »da« in da so taka predavanja nujno potrebna. Menili so še, da bi morali o teh zadevah in nalogah delavskih kontrol poučiti tudi vodilne delavce v OZD. Predlagali so, naj bi SDK pripravila osnutek pravilnika za delo samoupravne delavske kontrole.«

F. Rotar

ZNAMKE — »100-LETNICA ROJSTVA FILIPA FILIPOVIČA IN RADOVANA DRAGOVIČA«

Ob proslavi 100-letnice rojstva znanih revolucionarjev Filipa Filipoviča in Radovana Dragoviča izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 1,50 dinarja.

Filip Filipovič (1878—1938). Eden izmed ustanoviteljev in vodij socialistične delavske partije Jugoslavije (komunist). Maturiral je v Beogradu, študije pa nadaljeval v Petrogradu, kjer je sodeloval v boju ruskih delavcev. Po vrnitvi v Srbijo je bil član glavne partijske uprave srbske socialistične demokratične partije in tajnik delavske zbornice. Na kongresu združitve leta 1919 je bil izvoljen za sekretarja izvršnega odbora CK KPJ. Opravljal je še druge pomembne funkcije v KPJ. Zadnja leta je preživel v Moskvi, kjer je bil v času Stalinovih čistk pogrešan, verjetno leta 1938.

Radovan Dragović (1878—1906). Vodja razrednega socialističnega gibanja v Srbiji in eden od ustanoviteljev srbske socialistične partije. Ukvarjal se je z organiziranjem delavcev v sindikate in vzbujanjem njihove razredne zavesti. Je ustanovitelj prve socialistične organizacije — beograjskega delavskega društva in socialdemokratičnega centralnega odbora, ki je združil vse delavske organizacije v Srbiji. Omogočil je ustanovitev srbske socialdemokratične partije leta 1903 in je bil njen sekretar, nato pa predsednik vse do smrti.

Likovna in grafična obdelava znamke je delo Andreje Milenkoviča. Znamka je bila natisnjena v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvne ofseta v polah po 9. V prodajo je prišla 19. junija 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,00 dinarja.

11. KONGRES ZKJ

Ob 11. kongresu ZKJ izdaja skupnost jugoslovanskih PTT dve priložnostni znamki in blok v vrednosti 2,00, 4,90 in 15,00 dinarjev.

11. kongres ZKJ je bil od 20. do 23. julija v centru »Sava« v Beogradu. Na njem so sodelovali 2304 delegati iz vse Jugoslavije in okrog 1000 domačih in tujih gostov.

V obdobju med desetim in enajstim kongresom je Zveza komunistov Jugoslavije še bolj utrdila svoje vrste v idejnopolitičnem in organizacijskem pogledu. Med dvema kongresoma je bilo v ZKJ sprejetih nad 550.000 novih članov. Od 1.700.000 članov je tretjina delavcev, ki so tudi najštevilnejša socialna skupina v ZKJ. Okrog 24% je žensk, mladih do 27 let je 600.000.

ZKJ spada med najmlajše komunistične partije na svetu. Na znamkah in blokih so bile uporabljene idejne rešitve za plakate kongresa Milana Zarkoviča in

Martina Trebotiča, akademskih slikarjev iz Beograda. Grafična realizacija znamk je delo Andrije Milenkoviča.

Znamke so bile natisnjene v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvne ofseta v polah po 9. V prodajo so prišle 20. junija 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo dva priložnostna ovitka za 2,00 dinarja, oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 26,40 dinarjev.

f. u.

NESREČE PRI DELU V JUNIJU

Zdravko Videršnik, TOZD valjarna — pri pregledovanju valjanih palic mu je spodrsnilo ter je padel, pri padcu pa si je poškodoval hrbtnico.

Jože Strmšek, TOZD valjarna — pri razkladanju peči mu je spodrsnilo ter je padel s peči, pri čemer si je poškodoval levo nogo.

Marija Janet, TOZD valjarna — pri nameščanju valjanih palic v odrezalni stroj se ji je palica skotalila na levo roko ter ji poškodovala prstanec.

Peter Gruber II., TOZD valjarna — pri zapenjanju gredic s pomočjo žerjavne verige mu je ta stisnila mezinec desne roke.

Ciril Bertonec, TOZD jeklolivarna — pri razrezovanju ulitkov mu je žindra brizgnila za gamaše ter mu opekla desno nogo.

Štefan Škratek, TOZD jeklovlek — pri rezanju materiala na torni žagi je razneslo torni kolut, pri čemer je dobil delček koluta v oko.

Jože Sovič, TOZD jeklolivarna — pri vklapljanju končnega stikala si je poškodoval kazalec desne roke.

Muharem Muharemi, TOZD valjarna — pri poravnavanju gredic na stolicah ga je gredica stisnila za palec leve roke.

Stefka Krivec, TOZD jeklolivarna — pri brušenju ulitkov ji je ta stisnil mezinec desne roke.

Jože Čeh, TOZD jeklovlek — pri vlaganju palice v vlečni stroj ga je palica udarila po palcu desne roke.

Luka Babin, TOZD jeklolivarna — pri dvigovanju modelne plošče na stojala mu je ta zaradi svoje teže zdrsnila iz rok ter mu poškodovala levo nogo.

Jože Kotnik X., TOZD valjarna — pri elektro obločnem rezanju odpadnega valjanca ga je ta udaril po čelu.

Janez Slamnik, TOZD jeklarna — na livni plošči mu je spodrsnilo, pri čemer je z nogo zadel ob oster rob korenike ter si poškodoval nart leve noge.

Jože Mesner, TOZD jeklovlek — ko je kontroliral material, mu je od torne žage, s katero so razrezovali material, priletel tujek v oko.

Jakob Stubičar, TOZD jeklarna — pri zapenjanju zaboja z električnim mostnim žerjavom je dobil desno nogo pod zabojo, pri čemer mu je poškodoval I. in II. prst desne noge.

Velimir Ristič, TOZD valjarna — pri razvrščanju gredic na stolicah se mu je ena skotalila na levo roko ter mu poškodovala palec.

Ernest Svetec, TOZD rezalno orodje — pri odvozu odpadkov mu je na mokri deski zdrsnilo zaradi teže samokolnice. Pri tem si je poškodoval ramo desne roke.

Milan Strmčnik, TOZD kalilnica — pri kaljenju diskov ga je vijak priprave za vrtenje diskov zgrabil za bluzo in ga stisnil ob motor. Pri tem je dobil odrgnine po desni roki.

Vinko Polenik, TOZD industrijski noži — pri ravnanju lamele za industrijske nože je to na stikalnici spodneslo in ga je lamela udarila po trebuhu.

Anton Naveršnik, TOZD stroji in deli — pri zataganju linete ga je ostružek urezal v prstanec leve roke.

Janez Korat, TOZD vzmetarna — pri nalaganju vzmetnih listov na montažni trak je z roko zadel ob vzmetni list in se urezal v kazalec leve roke.

Milan Kovačević, TOZD vzmetarna — pri montaži brusne plošče mu je ta zdrsnila in stisnila prstanec desne roke.

Branko Dežman, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri razrezu lesa na krožni žagi mu je zdrsnilo, zaradi česar je z roko zadel v list krožne žage in si pri tem poškodoval sredinec na levi roki.

Jože Brec, TOZD transport — med premikanjem železniških vozov na pripravi vložka je s stopnic voza nerodno stopil in si pri tem poškodoval gleženj leve noge.

Anton Krejan, TOZD elektrotehniške storitve — pri vrtanju izvrtine v steno mu je priletel drobec ometa v oko.

Ivan Korošec, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri demontaži gredi na koračni peči v vzmetarni mu je leseni vzvod zdrsnil in mu pri tem poškodoval brado.

Miroslav Krajnc, TOZD energija — pri čiščenju zvara s pomočjo kladiva mu je priletela škaja v desno oko.

REKREACIJA IN ŠPORT

SPORTNO SREČANJE SLOVENSkih ŽELEZARJEV

Na Ravnah je bilo letno prvenstvo slovenskih železarjev v plavanju, atletiki, košarki, namiznem tenisu in kegljanju, ki so se ga udeležili delavci Žične iz Celja, Tovila iz Ljubljane, Verige z Lesc, Plamena iz Kropce, Metalurškega inštituta iz Ljubljane in železarn Štore, Jesenice in Ravne.

Osnovni namen srečanja železarjev je bil v celoti dosežen: delavci vseh delovnih organizacij so se spoznali in v sproščnem vzdušju izmenjali izkušnje o delovnih in športnih dosežkih v svojih organizacijah. Tekmovanje je potekalo vzorno, brez zastojev, poškodb in pritožb. Tekmovalni dosežki tokrat niso bili na visokem kvalitetnem nivoju, kot npr. pri smučarjih ali odbojkarjih. Po rezultatih je bila dosežena najvišja kvalitetna stopnja pri plavalcih.

Plavanje je bilo organizirano v treh starostnih skupinah in treh disciplinah: prosto, prsno in štafeta 4 × 50 m prosto.

Rezultati 100 m prosto do 30 let:

1. Zoran Golob, Ravne, 1:00,73,
2. Božo Štalekar, Ravne, 1:11,28,
3. Tomaž Mandelc, Veriga, 1:11,76.

50 m prosto — od 30 do 40 let:

1. Stanko Kapelj, Ravne, 0:33,60,
2. Alfonz Polajner, Ravne, 0:33,83,
3. Rado Tolar, Jesenice, 0:34,07.

50 m prosto — nad 40 let:

1. Beno Ramuš, Jesenice, 0:33,96,
2. Anton Godec, Ravne, 0:34,26,
3. Štefan Kordež, Ravne, 0:48,91.

100 m prsno — do 30 let:

1. Bojan Ravnikar, Jesenice, 1:20,44,
2. Dušan Erženčnik, Ravne, 1:21,83,
3. Franjo Zapušek, Ravne, 1:28,77.

50 m prsno — od 30 do 40 let:

1. Alojz Potočnik, Ravne, 0:42,22,
2. Rado Tolar, Jesenice, 0:42,59,
3. Marjan Uršič, Ravne, 0:43,93.

50 m prsno — nad 40 let:

1. Jože Rodič, Ravne, 0:43,10,
2. Beno Ramuš, Jesenice, 0:49,77,

3. Anton Majcen, Jesenice, 0:58,50.

Stafete — 4 × 50 m prosto:

1. Železarna Ravne 1:57,06, (Štalekar, Krivograd, Lapuh, Golob),
2. Železarna Jesenice, 2:15,33,
3. Plamen Kropa 2:59,87.

Ekipni vrstni red:

1. Železarna Ravne 41 točk,
2. Železarna Štore 29,
3. Veriga 6,
- Lesce 9,
4. Plamen Kropa 6,
5. Tovil Ljubljana 2 točki.

Atletika. Posamezniki so tekmovali v štirih disciplinah: tekli na 100 in 1000 m, skoku v daljavo in metu kroglice; v ekipni konkurenci pa so se pomerili tudi v balkanski štafeti.

Tek na 100 m:

1. Matevž Vauče, Ravne, 12,07,
2. Drago Lombar, Plamen, 12,37,
3. Branko Senica, Štore, 12,45.

Tek na 1000 m:

1. Marjan Majes, Plamen, 2:44,43,
2. Dušan Podlogar, Veriga, 2:48,15,
3. Mihajlo Lišanin, Štore, 2:51,41.

Met krogle (7,25 kg):

1. Zvone Preželj, Veriga, 13,16 metra, 2. Mirko Planinčič, Štore, 12,94 m, 3. Dušan Cinka, Tovil, 12,30 m.

Skok v daljavo:

1. Bojan Mackovšek, Štore, 6,12 metra, 2. Miloš Janša, Veriga, 5,56 m, 3. Dušan Kordoš, Tovil, 5,09 m.

Balkanska štafeta (800 + 400 + 200 + 100 m):

1. Veriga Lesce, 3:43,34, 2. Železarna Štore, 3:44,88, 3. Plamen Kropa, 3:45,12.

Ekipni vrstni red:

1. Veriga Lesce 26 točk, 2. Železarna Štore 22, 3. Plamen Kropa 17, 4. Železarna Ravne 13, 5. Tovil Ljubljana 7, 6. Zična Celje 2.

Košarka — na prvenstvu je tekmovalo sedem ekip, ki so bile v predtekmovalju razdeljene v dve skupini.

Vrstni red v skupinah: A

1. Plamen, 2. Zična, 3. Tovil, 4. Veriga.

Skupina B:

1. Štore, 2. Ravne, 3. Jesenice.

V finalnem delu za uvrstitve od prvega do šestega mesta so bili doseženi naslednji rezultati: za 5. mesto: Tovil — Jesenice 23:18, za 3. mesto: Ravne — Zična 65:28, za 1. mesto: Štore — Plamen 35:33.

Končni vrstni red:

1. Železarna Štore, 2. Plamen Kropa, 3. Železarna Ravne, 4. Zična Celje, 5. Tovil Ljubljana, 6. Železarna Jesenice, 7. Veriga Lesce.

Namizni tenis. Tekmovalo je šest ekip v dveh starostnih skupinah.

Uvrstitve v skupinah do 35 let:

A — 1. Ravne, 2. Štore, 3. Tovil, B — 1. Jesenice, 2. Štore, 3. Zična.

Nad 35 let:

A — 1. Ravne, 2. Štore, 3. Zična, B — 1. Jesenice, 2. Tovil, 3. Veriga.

V dvobojih za uvrstitve so bili doseženi naslednji rezultati do

35 let — za 1. mesto Ravne — Jesenice 5:1, nad 35 let za 1. mesto Ravne — Jesenice 5:1.

Za zmagovalni ekipi Železarne Ravne so nastopali: Jamšek, Pandev in Plešej pri mlajših ter Maklin, Tasič, Mirko Bauče in Ludvik Bauče pri starejših.

Kegljanje. Ženske so tekmoval kot posameznice v disciplini 100 lučajev mešano, skupni rezultat treh posameznic pa je veljal v ekipni konkurenci.

100 lučajev mešano:

1. Mojca Poročnik, Ravne, 390 kegljev, 2. Medika Prinčič, Ravne, 375, 3. Milica Perper, Štore 367.

Ekipni vrstni red:

1. Železarna Ravne (Poročnik, Prinčič, Sabljar) 1107 kegljev, 2. Štore 1061, 3. Veriga 939 itn.

nizacijo je nastopilo po šest

Moški so tekmovali v borbenih partijah. Za vsako delovno organizacijo je nastopilo po šest tekmovalcev. Zmagala je ekipa železarne Ravne v postavi: Hrovatič, Mlakar, Medvoz, Lesnik, Prinčič in Podojsteršek, ki so podrli 583 kegljev.

V vseh panogah so po tri najboljše uvrščene ekipe prejele pokale in po trije najboljši posamezniki kolajne. K odlični organizaciji sta velik delež prispevala Alfonz Polajner in Albin Rapnik, ki sta prvič organizirala elektronsko merjenje časov tudi pri atletiki.

NAJBOLJŠI ŠPORTNIKI OBČINE RAVNE V LETU 1977

Na volilni konferenci zveze telesnokulturnih organizacij naše občine so proglasili najboljše športnike za leto 1977. V ženski konkurenci je bila za najboljšo športnico izbrana Maja Rodič, med člani je bil izbran Drago Kos. V konkurenci ekipnih športov so pridobile naslov odbojkarice Fužinarja, ki so kot članice osvojile prvo mesto v drugi zvezni ligi. Posebno priznanje je dobila Irena Jež za dolgoletno in predvsem uspešno nastopanje v alpskih disciplinah.

SREČANJE S PRIPADNIKI LJUBLJANSKE ARMADNE OBLASTI

Pred odhodom na vsearmadno prvenstvo so se vojaki pomerili na Ravnah v plavanju, atletiki, odbojki in rokometu.

V atletiki se je izkazal vojak Stimec, sicer doma iz Maribora, ki je vrgel kroglo nad 17 metrov in s tem dosegel osebni rekord in rekord ravnanskega stadiona. V rokometu so zmagali vojaki z 38:22. Pri domačih sta bila najboljša Hrastnik s 7 in Zunc s 6 zadetki. Odbojkarji Fužinarja niso nastopili kompletni in so izgubili srečanje s 3:0. Med plavalci je bil v ekipi vojske najboljši Ravenčan Rajmund Valcl.

ODBOJKA

Na območju koroške regije so bila zaključena tekmovanja za jugoslovanski pokal. V polfinalnih srečanjih je Mežica premagala Partizan z Raven, Fužinar pa »prosveto«. V finalnem srečanju je Fužinar premagal Mežico s 3:0 in se kot prvak Koroške uvrstil v nadaljnje tekmovanje.

Prijateljstvo je važnejše od rezultatov

Ženski finale je bil prav tako med Mežico in Fužinarjem. Zmagale so zasluženo igralke Fužinarja s 3:0.

PLAVANJE

V Kranju so se pomerili najmlajši tekmovalci za pokal Plavalne zveze Slovenije. Fužinar ni bil uspešen kot ekipa. Dobre uvrstitve sta dosegla: Aljoša Medvešek s tretjim mestom na 100 m hrbtno ter Saša Kričej, ki je bila tretja na 100 m prsno.

Trije plavalci Fužinarja so izpolnili normo za nastop na mladinskem evropskem prvenstvu, ki bo v Firencih. Maja Rodič — prsno, Dimiter Vočko — delfin in Miran Kos — hrbtno.

DRŽAVNO PRVENSTVO INVALIDOV V ZENICI

Erika Lesnik je postala državna prvakinja v namiznem tenisu. Mirko Hrovatič je dosegel v D kategorije tretje mesto v kegljanju, Stanko Prinčič pa četrto med 54 nastopajočimi. Peter Ozmeč je bil četrti v C kategoriji.

NOGOMET

V zadnjem kolu koroške članske lige so bili doseženi naslednji rezultati: Peca — Akumulator 5:1, Korotan — Leše 4:3, Radlje — Fužinar 3:3 in Ojstrica — Holmec 2:2.

Naslov prvaka so ponovno zasluženo osvojili nogometaši Pece s štirimi točkami prednosti pred Akumulatorjem in Radljami.

Š. F.

RAVNE — CELOVEC — TRAJNO PRIJATELJSTVO

Mladi se radi sestajamo, iščemo nove prijatelje, merimo svoje moči in izmenjujemo izkušnje. Ravenski gimnazijci nismo v tem pogledu nikakršna izjema — radi se srečujemo in tekmujemo z drugimi. Eno srečanje pa po svojem pomenu presega vsa druga — srečanje s prijatelji, dijaki slovenske gimnazije iz Celovca. Ta lepa tradicija srečavanja dveh mladih rodov enega jezika, ki pa ju na žalost loči državna meja, se je začela jeseni leta 1971 in pomeni krepitev stikov z našo narodno manjšino na avstrijskem Koroškem.

Priprava

ko pa z izboljšavo ni bilo nič, smo tekmo seveda nadaljevali. No, še rezultat: 6 : 2 za goste! Namizni tenis se je nepredvidoma zavlekel. Neurje je bojda povzročilo izpad električnega toka, toda tudi to nas ni moglo zaustaviti — prenesli smo mizo na balkon, kjer je bilo še dovolj svetlo — a brez potrebe, saj so ravno v tistem hipu zagorele žarnice. Na koncu je bilo 5 : 2 za domačine.

Po vseh teh naporih smo se zbrali v Nami, posedli za mize in se pogovorili o raznih stvareh. Vzdušja sploh ni bilo treba ustvarjati — smeh in prijateljstvo smo z igrišč prenesli v pogovor in videti je bilo, kot da smo z iste šole, saj so naši pogledi na svet in življenje podobni. Kar pa je najpomembnejše — vsi smo mladi.

Na koncu smo podelili še priznanja in si ob slovesu prisrčno zaklicali: na svidenje v Celovcu!

Brane Žerdoner

Problem št. 2

A. Burmeister, 1904

Mat v dveh potezah

Beli: Kf8, Db3, Lg7, Sb8, Se6, b7, e7 (7)

Črni: Kd6, Ta5, Lf7, Sh5, c5, d4 (6)

BRANJE:

Janez Menart

Pod kužnim znamenjem

NA SVOJ PETINŠTIRIDESETI ROJSTNI DAN

Vse bistvo vseh teh mojih let
v vrsticah dveh lahko podam:
od zunaj me je žrl svet,
a znotraj sem se sam.

KMEČKA BALADA

Med rožami na oknu zadnji dan poseda
in mrak se niža.
Nad mizo v kotu bogec gleda
zgubljeno s križa.

Zdaj hiša je brez gospodarja
in brez sinu.
Praded se s snaho grenko pogovarja
na zid z zidú.

Vsi so odšli, pod križe in po svetu,
grunt je brez rok,
sam je zdaj plug in oreh v zadnjem cvetu,
sam v kotu Bog.

Poslednji žarek krvaveče
čez mizo gré
in skozi naslanjalo stola meče
na pód izrezano srce.

POLNOLETNOST

Bile so svetle sanje in prešle,
zdaj je življenje takšno, kakor je.

Pravice ni in je nikdár ne bo,
velike ribe zmerom majhne žro.

Svobode ni — svoboden je le duh,
a duh je v mesu, ki presnavlja kruh.

Resnica je — a v vseh stvareh tiči
takó globoko, da se v njih zgubi.

In od vseh vélikih preroških sanj
ostaja le dvoboj: več ali manj.

A bojna gesla so le koščki vab
v pasteh zanesenjakov in barab.

In vse, kar svetla misel zida v Čas,
razdira in raznaša voléji jaz.

In od pravic, ki čas jim je odprt,
svobodna in resnična je le smrt.

Takó ostaja v greznici idej
le strah pred smrtjo in nagon: naprej!

Bile so svetle sanje in prešle,
še misel nanje vse bolj rédko žge.

ANTISONG V STILU STRANIŠCNE POEZIJE

Anti so bili Slovani,
vrag jih vzel je svoje dni.
Skupaj z gnilimi možgani
zdaj so spet med nas prišli.

Če prezremo antilopo,
antimon in antifriz,
so zasrali vso Evropo
in Ljubljano in Pariz.

Zdaj so »anti« splošna moda,
ki brez mod straši povsod;
stil jim nočna je posoda,
a vsebina, kar je not.

Anti-drama je predstava,
kjer nam kdo pokaže rit,
zraven punco ošlatava,
s penisom pa vrta zid.

Anti-film norce brije
pa dobi cel kup nagrad,
ker ob njem žirijo zvije,
da potem gre laže srat.

Anti-pesem je potiskan
(malo trd) klozet papir.
Anti-glasbo rit nam piska,
če zdravnik nam dá klistir.

Anti-kip je, kar razstaviš:
čevlji, guma, drek, mravljinč.
Anti-slika pa napraviš,
če v okviru kažeš klinč.

Anti-kritik je pretkanec,
ki iz smrklja dela med,
ki sam ve, da je posranec,
pravi pa, da je estet.

Anti-avtor je zvrst bebca,
anti-avion je ptič,
anti-Pepe — to je Pepca,
anti-panti ni pa nič.

ZADUŠNICA

Pri svetem Volbenku je križ,
ki zvabi ti pogled.
Pod njim uživa paradiž
nekdo, ki bil je kmet.

Do poznih Kristusovih let
je kakor nor garal,
vkup spravljaj gozd, živino, svet
in s sabo hlapce gnal.

Ko je prišel na last in čast,
državo vzel je vrag.
Ko bog dal novo je oblast,
je zanjo bil »kulák«.

Žig davkov, razlastilni žig
mu je žig-žag pobral
pol njiv in polj, gozd, hlev, senik
in sedem tolstih krav.

Ker je psoval preveč na glas,
so dali ga v zapor.
Ko je čez čas spet šel skoz vas,
je miren bil, a nor.

Poslej po kamri sedem let
je hodil mračni hód,
da s čevlji je udelal sled
v dvocolski bukov pód.

Če ga je zmagal sen, mu srd
je sen in mir spet vzel,
da renčal je, sam s sabo sprt,
in klel in klel in klel.

Prst polj, prej svojih, je preklel,
vsak strok na njih, vsak klas,
preklel zadržni dom in hlev
in vso pohlevno vas.

In vpil je: »O, pravični Bog,
zatri svojat, če si!
Naj v mošnjah se jim skrkne sok,
pokrépajo naj, psi!«

Na vrtu v cvet je puščal slak,
osat in drug plevel —
kadúljo, ljuljko, pastinák —
in seme v vrečo mel.

Potem v nočeh, ko bil je mlaj,
odhajal je ves tih
na polja zádužna, skrivaj
plevel sejat po njih.

Z zamahom silnim je sejal,
doklér ni sinil zor;
in ko je na ozarah stal,
takrat je bil res nor.

Tako po kamri sedem let
mu begal je korak,
doklér ni hleva in telet
in záduge vzel vrag.

Takrat je šel na vas in pil
in se zapil na smrt
in kolovratil preko njiv
in zjutraj ležal trd.

Pri svetem Volbenku je križ;
in če ob mlaju tik
za nizkim zidom postojiš,
iz mraka slišiš vzdih.

O, duša kmeta, najdi mir,
ki čas ti ga je vzel:
saj tvoja polja v dalj in šir
prekriva zdaj plevel.

Plevel je živa, strašna moč,
ki golta klasje polj,
ki ga zatiraš oberoč,
a raste bolj in bolj.

(Iz pesniške zbirke »Pod kužnim znamenjem«
Ljubljana DZS 1977)

Gibanje zaposlenih v tovarni v času od 21. maja do 20. junija 1978

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Babič Milivoje	7. 9. 1961	NK delavec	rezalno orodje	iz druge delovne organizacije
2.	Bandalo Mato	8. 4. 1958	KV strojni kovač o. p.	kovačnica	iz JLA
3.	Barl Stanko	23. 4. 1957	NK delavec	stroji in deli	iz JLA
4.	Božič Rozalija	11. 9. 1950	NK delavka	rezalno orodje	prva zaposlitev
5.	Brezočnik Jože	13. 6. 1949	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
6.	Doblšek Dušan	10. 11. 1958	NK delavec	stroji in deli	iz JLA
7.	Dedič Avdaga	19. 2. 1954	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
8.	Delič Ratomir	7. 3. 1952	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
9.	Erjavec Janez	28. 7. 1956	NK delavec	industrijski noži	iz JLA
10.	Godec Niko	26. 11. 1961	NK delavec	komerciala	prva zaposlitev
11.	Grobelnik Srečko	20. 1. 1958	KV avtomehanik	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
12.	Hribernik Kristijan	10. 12. 1952	NK delavec	komerciala	iz druge delovne organizacije
13.	Iršič Jože	26. 6. 1958	KV avtomehanik	SGV	iz JLA
14.	Kavtičnik Franc	20. 11. 1958	KV žarilec o.p.	kalilnica	iz JLA
15.	Kolar Jozo	10. 10. 1951	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
16.	Kozlar Milan	23. 5. 1960	NK delavec	rezalno orodje	prva zaposlitev
17.	Krajnc Marjan	17. 11. 1958	KV strojni ključavničar	stroji in deli	iz JLA
18.	Kramolc Peter	26. 8. 1958	KV obratni električar	ETS	iz JLA
19.	Krejan Anton	13. 6. 1958	KV obratni električar	ETS	iz JLA
20.	Kričej Milan	16. 8. 1958	NK delavec	pnevmatični stroji	iz JLA
21.	Kupljen Mirko	1. 2. 1958	KV obratni električar	ETS	iz JLA
22.	Lajmiš Gustav	3. 3. 1953	absolvent metalurgije	jeklolivarna	štipendist ŽR
23.	Lazar Branko	25. 2. 1957	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
24.	Marin Miroslav	19. 4. 1956	SŠ metalurški tehnik	jeklarna	iz JLA
25.	Mežnarc Stanko	26. 4. 1958	KV strojni ključavničar	energija	iz JLA
26.	Mihev Marija	6. 11. 1957	NK delavka	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
27.	Mlačnik Milan	23. 1. 1958	KV strugar	stroji in deli	iz JLA
28.	Mongus Marija	10. 1. 1948	NK delavka	jeklavlek	iz druge delovne organizacije
29.	Pajenk Jožef	15. 2. 1956	NK delavec	vzmetarna	ponovna zaposlitev v ŽR
30.	Pečovnik Anton	16. 1. 1951	KV izolater	jeklavlek	iz druge delovne organizacije
31.	Polenik Drago	10. 2. 1960	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
32.	Praznik Hermina	31. 3. 1956	KV prodajalka	komerciala	iz druge delovne organizacije
33.	Primožič Darko	6. 2. 1958	KV RTV mehanik	ETS	iz JLA
34.	Proje Jakob	17. 4. 1958	NK delavec	kalilnica	iz JLA
35.	Pšeničnik Boško	1. 4. 1957	KV strojni ključavničar	SGV	iz JLA
36.	Razpotnik Drago	7. 3. 1957	NK delavec	vzmetarna	za določen čas
37.	Repnik Branko	28. 7. 1954	KV valjavec	valjarna	iz JLA
38.	Rošar Zlatko	30. 8. 1957	KV obratni električar	ETS	iz JLA
39.	Strgar Marjan	6. 10. 1957	KV strojni ključavničar	stroji in deli	ponovna zaposlitev v ŽR
40.	Škratek Ivan II.	20. 7. 1955	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
41.	Škratek Janez	24. 9. 1958	NK delavec	vzmetarna	za določen čas
42.	Strigl Anton	27. 11. 1958	KV strojni ključavničar	valjarna	iz JLA
43.	Tahiri Vehbi	27. 6. 1955	SŠ gimnazija	jeklarna	iz JLA
44.	Turjak Rado	6. 5. 1958	KV strojni ključavničar	SGV	iz JLA
45.	Vezovnik Marko	21. 8. 1958	KV obratni električar	ETS	iz JLA
46.	Vidmajer Anton	1. 3. 1943	KV mizar	rezalno orodje	iz druge delovne organizacije
47.	Vogrin Boris	28. 9. 1958	KV rezkalec	rezalno orodje	iz JLA
48.	Zaberčnik Vojko	5. 3. 1958	KV strojni ključavničar	stroji in deli	iz JLA
49.	Zilavec Ludvik	13. 5. 1958	KV kovač o. p.	kovačnica	iz JLA
50.	Zvikart Janez	25. 1. 1958	KV strojni ključavničar	stroji in deli	iz JLA

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Apšner Ivan	30. 1. 1959	NK delavec	kalilnica	v JLA
2.	Ban Elizabeta	2. 11. 1927	PK žerjavovodkinja	DS KSZ	starostna upokojitev
3.	Bartulovič Srečko	26. 6. 1959	KV strojni ključavničar	pnevmatični stroji	v JLA
4.	Breznik Zorko	26. 4. 1956	KV valjavec o. p.	pnevmatični stroji	dana odpoved
5.	Brložnik Drago	19. 9. 1956	SŠ elektrotehnik	ETS	v JLA
6.	Broman Franc	28. 12. 1956	KV strugar	rezalno orodje	dana odpoved
7.	Dretnik Tomaž	29. 9. 1959	KV strojni ključavničar	SGV	v JLA
8.	Felkar Srečko	1. 2. 1958	KV strojni ključavničar	SGV	v JLA
9.	Gešman Jože	13. 2. 1956	KV strojni ključavničar	SGV	dana odpoved
10.	Goličnik Radoslav	30. 4. 1956	KV avtomehanik	jeklarna	dana odpoved
11.	Goličnik Vinko	1. 1. 1946	KV mizar	jeklarna	dana odpoved
12.	Herceg Štefan	31. 3. 1959	KV strugar	stroji in deli	v JLA
13.	Hovnik Srečko	3. 9. 1958	SŠ metal. tehnik	jeklarna	v JLA
14.	Ivartnik Tomislav	26. 1. 1959	KV strojni ključavničar	SGV	v JLA
15.	Jandrišič Adolf	28. 1. 1930	NŠ	priprava proizvodnje	umrl
16.	Janota Josip	18. 10. 1959	KV obr. električar	ETS	v JLA
17.	Johman Martina	9. 11. 1925	PK brusilka	jeklavlek	invalidska upokojitev
18.	Kaker Zvonko	17. 7. 1959	KV strojni ključavničar	SGV	v JLA
19.	Kašnik Jože	10. 3. 1947	PK žerjavovodja	jeklarna	dana odpoved
20.	Kolar Boris	8. 9. 1959	KV rezkalec	rezalno orodje	v JLA
21.	Konečnik Jožef	16. 2. 1955	KV gozdar	valjarna	samovoljna zapustitev dela
22.	Koprivnik Branko	14. 10. 1959	KV strugar	stroji in deli	v JLA
23.	Korošec Ferdo II.	18. 11. 1935	KV strojni ključavničar	SGV	dana odpoved
24.	Kordež Alojz II.	27. 5. 1959	KV strojni ključavničar	stroji in deli	v JLA
25.	Kotnik Srečko	13. 2. 1959	NK delavec	stroji in deli	v JLA
26.	Kotnik Štefan	25. 12. 1955	NK delavec	komerciala	v JLA
27.	Krasniči Gani	6. 7. 1954	NK delavec	jeklarna	v JLA

Tek. št.	Primek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
28.	Kristan Melhijor	27. 3. 1959	NK delavec	valjarna	v JLA
29.	Lakovšek Franjo	5. 4. 1958	KV rezkalec	stroji in deli	v JLA
30.	Lampret Marija	8. 9. 1921	NK delavka	raziskave in razvoj	starostna upokožitev
31.	Laznik Rupert	26. 10. 1959	NK delavec	rezalno orodje	v JLA
32.	Mikeln Marjan	17. 5. 1959	KV obr. električar	ETS	v JLA
33.	Miklavc Silva	16. 10. 1957	SS ekonomski tehnik	DS za finance	samovoljna zapustitev dela
34.	Močnik Ivanka	28. 8. 1923	NK delavka	pnevmatični stroji	starostna upokožitev
35.	Osojnik Edvard	23. 2. 1959	NK delavec	rezalno orodje	v JLA
36.	Petrič Vitomir	3. 10. 1959	KV obr. električar	ETS	v JLA
37.	Poročnik Maks	18. 8. 1955	PK žerjavovodja	valjarna	dana odpoved
38.	Potočnik Vinko	4. 4. 1959	KV obr. električar	stroji in deli	v JLA
39.	Prelogar Franc	6. 9. 1950	NK delavec	jeklolivarna	dana odpoved
40.	Pušnik Karel II.	31. 10. 1956	NK delavec	ETS	v JLA
41.	Račnik Željko	24. 7. 1959	KV kovač o. p.	kovačnica	v JLA
42.	Retko Ivan	10. 12. 1959	KV kovač o. p.	kovačnica	v JLA
43.	Ros Štefan	16. 12. 1958	NK delavec	valjarna	v JLA
44.	Semernik Drago	22. 6. 1959	KV strojni ključavničar	industrijski noži	v JLA
45.	Sladič Anton	1. 7. 1956	NK delavec	jeklolivarna	dana odpoved
46.	Sorčan Jože	9. 7. 1959	KV valjavec o. p.	valjarna	v JLA
47.	Strmšek Ana	12. 7. 1959	NK delavka	družbeni standard	dana odpoved
48.	Studenčnik Drago	17. 12. 1959	KV strojni ključavničar	pnevmatični stroji	v JLA
49.	Steharnik Marija	3. 12. 1937	NK delavka	jeklolivarna	dana odpoved
50.	Štrekelj Bernard	30. 11. 1950	SŠ gimnazija	DS za gospodarjenje	dana odpoved
51.	Verčko Drago	22. 10. 1958	SŠ metalurški tehnik	jeklarna	v JLA
52.	Verdel Branko	24. 1. 1959	KV strugar	stroji in deli	v JLA
53.	Voda Rudolf	5. 9. 1959	NK delavec	kalilnica	v JLA
54.	Vrabič Ivan	5. 12. 1956	KV strugar	SGV	dana odpoved
55.	Žganec Marjan	30. 8. 1957	KV strugar	SGV	dana odpoved
56.	Stočko Marjan	13. 9. 1959	KV valjavec	valjarna	v JLA

Izobrazba — kvalifikacija

Pridobili lastnost delavca

- 1 — absolvent metalurgije
- 1 — SŠ metalurški tehnik
- 1 — SŠ gimnazija
- 8 — KV strojnih ključavničarjev
- 2 — KV avtomehanika
- 5 — KV obr. električarjev
- 1 — KV strugar
- 1 — KV valjavec
- 1 — KV rezkalec
- 1 — KV izolater
- 1 — KV prodajalec
- 1 — KV RTV mehanik
- 1 — KV mizar
- 2 — KV str. kovača o. p.
- 1 — KV žarilec o. p.
- 22 — NK delavcev

Izgubili lastnost delavca

- 1 — SŠ elektrotehnik
- 2 — SŠ metalurška tehnika
- 1 — SŠ ekonomski tehnik
- 1 — SŠ gimnazija
- 11 — KV strojnih ključavničarjev
- 6 — KV strugarjev
- 3 — KV obr. električarji
- 1 — KV avtomehanik
- 1 — KV mizar
- 2 — KV rezkalca
- 3 — KV valjavci o. p.
- 2 — KV kovača o. p.
- 1 — KV gozdar
- 3 — PK žerjavovodje
- 1 — PK brusilec
- 16 — NK delavcev
- 1 — NS delavec

Redna krvodajalska akcija

bo organizirana v občini Ravne na Koroškem tudi letos kot vsako leto.

Dne 26. in 27. julija bo odvzem krvi v osnovni šoli na Ravnah (na stari šoli). Vabimo vse občane, da se odzovejo tej humani akciji v čim večjem številu.

Organizacija Rdečega križa

Kras

NAŠE UPOKOJENKE

Ivanka Močnik, roj. 28. avgusta 1923, zaposlena v železarni od 18. decembra 1941 s presledkom, nazadnje v TOZD pnevmatični stroji kot strugarica na RSM. Starostno upokožena 31. maja 1978

Elizabeta Ban, roj. 2. novembra 1927, zaposlena v železarni od 25. novembra 1946, nazadnje v DS KSZ kot čistilka. Star. upokožena 20. maja 1978

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem za darovane vence in izražam sožalja ter vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti.

Žalujoča Zofija Božanč

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene in mame **Frančiške Založnik** se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in sodelavcem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti ter darovali cvetje in vence. Iskrena hvala tudi vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali ob težkih trenutkih.

Žalujoči: mož Avgust, sestra Franci ter hčerki Poldika in Majda z družinami.

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata železarne za darilo, ki so mi ga dali v času zdravljenja v bolnišnici Slovenj Gradec. Posebno se iskreno zahvaljujem za pozornost, katere sem bil deležen po upokožitvi.

Ivan Pfeil

Fotografije za to številko so prispevali: Franc Rotar, služba za informiranje in propagandna služba.